

Nr 171

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente m. m.; given Stockholms slott den 31 mars 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll

För årets riksdag har i tidigare propositioner framlagts förslag, som föranleder ändringar i vissa statliga avlöningsreglementen m. fl. författningar. Främst gäller detta prop. 1955: 25 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m., prop. 1955: 98 angående vissa frågor rörande tjänstebostäderna för folkskolans lärare och prop. 1955: 148 angående avstängning av domare. Vissa ytterligare ändringar föranledes av vid 1954 års riksdag fattade beslut i fråga om undervisning och vård av psykiskt efterblivna och om formerna för överförande av beställningshavare på disponibilitetsstat.

Inom civildepartementet har härutöver varit föremål för beredning vissa andra frågor, som för sin lösning påkallar ändringar i avlöningsreglementen eller som eljest är av natur att böra underställas riksdagen. Det sistnämnda gäller bl. a. fråga om vidgad rätt till löneförmåner för deltagare i kurser i företagsdemokrati.

I förevarande proposition föreslås, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med såsom bilaga till statsrådsprotokollet i ärendet fogat författningsförslag, vidtaga ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente. Därjämte begäres riksdagens bemyndigande att vidtaga vissa ändringar i avlöningsreglementet för folkskolan, avlöningsreglementet för övningslärare och prästlönerreglementet ävensom i statsbidragskungörelsen för de centrala verkstadsskolorna samt att utfärda ändrade bestämmelser angående löneförmåner vid deltagande i kurser i företagsdemokrati. Slutligen underställes riksdagens prövning frågor om beredskapsersättning i vissa fall.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 mars
1955.*

N ä r v a r a n d e :

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, LANGE.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för civildepartementet, statsrådet Lange, frågor om *ändringar i gällande avlöningsreglementen m. m.* samt anför därvid följande.

I olika tidigare avgivna propositioner till årets riksdag har framlagts förslag, som föranleder ändringar i gällande avlöningsreglementen. I prop. 1955: 25 har på min föredragning framlagts vissa förslag angående övnings- och facklärtjänster, vilka redan vunnit riksdagens godkännande (SU 32; Rskr 107). Ytterligare förslag av här avsedd natur har framlagts i prop. 1955: 98 angående vissa frågor rörande tjänstebostäderna för folkskolans lärare, prop. 1955: 102 angående stuteristatens organisation m. m., prop. 1955: 110 angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1955/56 m. m. samt i prop. 1955: 148 angående avstängning av domare.

Vissa ytterligare ändringar föranledes av vid 1954 års riksdag fattade beslut. Detta gäller till en början vad då beslutats angående undervisning och vård av psykiskt efterblivna (prop. 26; L²U 27; Rskr 239 samt prop. 124; SU 127; Rskr 304). Viss ändring föranledes vidare av riksdagens beslut i fråga rörande överförande av beställningshavare på disponibilitetsstat (Mot. I: 203; SU 118; Rskr 271).

Inom civildepartementet har härutöver varit föremål för beredning vissa andra lönefrågor, som för sin lösning påkallar ändringar i avlöningsreglementena, ävensom vissa framställningar, som är av natur att bära underställas riksdagen.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla ett av 1949 års utredning rörande avlöningsförmånerna för utomlands stationerade tjänstemän den 19 juni 1954 avgivet betänkande till den del detsamma avser ändrade grunder för barnbidrag åt utomlands stationerade tjänstemän vid utrikesförvaltningen. Betänkandet har i årets statsverksproposition anmälts i vissa delar, nämligen såvitt avser dels fråga om höjning av bidrag för inköp av bil (III ht, p. 1) och dels fråga om inrättande av en utrikesförvaltningens lånefond

(kap.budgeten, bil. 24 s. 5). Över betänkandet har utlåtanden avgivits av försvarets civilförvaltning, chefen för försvarsstaben, socialstyrelsen, utredningsmannen för utomlands sjukvård, byggnadsstyrelsen, statskontoret, riksräkenskapsverket, domkapitlet i Uppsala, lantbruksstyrelsen, medicinalstyrelsen och statens lönenämnd ävensom av sändebuden i Washington, Buenos Aires, London, Köpenhamn, Helsingfors, Paris, Tokio, Haag, Oslo, Warszawa, Moskva, Ankara och Bonn samt generalkonsulerna i New York och San Francisco.

I prop. 1955:124 har framlagts förslag angående inrättande fr. o. m. den 1 januari 1956 av ett sjöfartsverk. Vid bifall till angivna förslag torde behov föreligga av vissa ändringar av väsentligen formell natur i statens allmänna avlöningsreglemente att gälla från angivna tidpunkt. Kungl. Maj:t torde med stöd av det genom riksdagens skrivelse 1948:351 lämnade bemyndigandet äga vidtaga dessa ändringar.

I. Statens allmänna avlöningsreglemente (Saar)

Inom civildepartementet har i anslutning till det anförda upprättats förslag till *kungörelse om ändring i statens allmänna avlöningsreglemente den 30 juni 1948 (nr 436)*, vilket förslag torde få fogas såsom *bilaga* till statsrådsprotokollet i detta ärende.

I förslaget har medtagits jämväl vissa ändringar av formell natur, vilka med hänsyn till det Kungl. Maj:t genom riksdagens skrivelse 1948:351 lämnade bemyndigandet icke torde behöva underställas riksdagen.

Beträffande det närmare innehållet i de föreslagna reglementsbestämmelserna torde jag få lämna följande redogörelse.

1 §.

Reglementets tillämpningsområde m. m.

Enligt 1 mom. f) av förevarande paragraf är avlöningsreglementet tillämpligt å rektorer och lärare vid statsunderstödda skolor för bildbara sinnesslöa eller epileptiker och med sådana skolor samorganiserade arbetshem (sinnesslöskolorna, epileptikerskolorna), med undantag av lärare i annat ämne än kunskapsämne eller kvinnlig slöjd.

I detta stadgande föreslår jag vissa ändringar. Sålunda bör i anslutning till förenämnda vid 1954 års riksdag fattade beslut om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna benämningen skolor för bildbara sinnesslöa utbytas mot *särskolor för psykiskt efterblivna* och i samband härmed införas samlingsbenämningen särskolorna. Sistnämnda benämning bör införas jämväl i 3 § 1 mom. och de särskilda bestämmelserna för läroverk m. fl. läroanstalter i 4, 5, 7, 13, 19, 28, 29, 31, 38—42 och 49 §§ reglementet. För att icke onödigtvis tynga författningsförslaget har ändringar av denna natur införts allenast om jämväl annan anledning till ändring i ifrågavarande paragraf förelegat. I övrigt avses dessa ändringar skola företagas vid den slutliga utredningen av ändringskungörelsen.

I detta sammanhang föreslår jag vidare, att med hänsyn till den organisatoriska utvecklingen vad i stadgandet sägs om samorganiserade arbetshem skall utgå. Vid vissa med sinnesslöskolorna (epileptikerskolorna) samorganiserade arbetshem, d. v. s. hem, avsedda för sådana sinnesslöa, som omfattades av 1944 års lag om undervisning och vård av bildbara sinnesslöa (sinnesslöa under 21 års ålder), har emellertid även bildbara sinnesslöa över 21 års ålder mottagits eller fått kvarstanna, trots att dessa hem egentligen icke var avsedda för sådant klientel. Vid nämnda arbetshem ävensom vid några enstaka fristående arbetshem, avsedda för bildbara sinnesslöa över 21 års ålder, har inrättats ett antal lärartjänster i kvinnlig slöjd. Enär icke samtliga ifrågavarande tjänster synes kunna placeras vid sarskolornas yrkeshem, d. v. s. motsvarigheten i 1954 års lag om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna till förstnämnda arbetshem, och lärartjänster icke bör förekomma vid arbetshemmen inom vårdanstalterna, torde, därest riksdagen icke har något att erinra häremot, de tjänster, som icke kan överflyttas, böra föras på övergångsstat eller övergångsvis bibehållas tills vidare.

I anslutning till riksdagens beslut i anledning av prop. 1955: 25 (bilaga 11) bör slutligen den i stadgandet gjorda gränsdragningen i förhållande till avlöningsreglementet för övningslärare revideras. Från tillämpningen av Saar bör sålunda fr. o. m. den 1 juli 1955 undantagas lärare i gymnastik och i hushållsgöromål.

4 §.

Tjänsters inrättande och lönegradsplacering

De i prop. 1955: 110 framlagda förslagen till ändringar i fråga om flygvapnets underbefälsorganisation m. m. har förutsatts i allmänhet icke skola medföra behov av att nu företaga ändringar i avlöningsreglementet. Bemyndigande har emellertid begärts för Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser, som kan erfordras för genomförande av förslagen. Till frågan om inarbetande i avlöningsreglementet av bestämmelser rörande beställningshavare i lönegraderna Mf 7 och Mf 8 vid de olika försvarsgrenarna torde jag få anledning återkomma, sedan härför erforderliga utredningar företagits.

Emellertid föranleder förslagen i nämnda proposition redan nu vissa ändringar i avlöningsreglementet. I propositionen föreslås sålunda en uppdelning av signalistutbildningen vid flygvapnet på två linjer, en för marksignalister (signalister) och en för signalister, som skall tjänstgöra som andre män i attack-, nattjakt- och spaningsflygplan (flygnavigatörer). Flygnavigatörerna har förutsatts skola kontraktansättas, utbildas och befordras efter i huvudsak samma grunder som fältflygare. Vid bifall till angivna förslag bör därför de i avlöningsreglementet meddelade bestämmelserna om fältflygare utsträckas att gälla jämväl flygnavigatörer. Detta gäller till en början i fråga om första stycket av de i förevarande paragraf meddelade särskilda bestämmelserna för försvaret.

7 §.

Förening av tjänst med tjänstebefattning eller uppdrag

Genom beslut den 10 december 1954 har Kungl. Maj:t i anslutning till 1954 års riksdags beslut angående undervisning och vård av psykiskt efterblivna förordnat, att den i skolöverstyrelsen anställde inspektören för sinnesslöundervisningen fr. o. m. den 1 januari 1955 skall benämnas särskolinspektör. Angivna tjänstebestämmelser har i författningsförslaget införts i de i denna paragraf meddelade särskilda bestämmelserna för läroverk m. fl. läroanstalter.

13 §.

Ordinarie tjänstemans förflyttningsskyldighet

I prop. 1955:102 framlagt förslag angående stuteristatens organisation innefattar, att Strömsholms hingstdepå kommer att successivt avvecklas. Därefter kommer att kvarstå endast Flyinge hingstdepå och stuteri. Tjänsten som chef för Strömsholms hingstdepå kommer att avföras ur personalförteckningen redan fr. o. m. den 1 juli 1955. Vid bifall till angivna förslag erfordras icke längre den under de särskilda bestämmelserna i förevarande paragraf meddelade föreskriften angående förflyttningsskyldighet för depåchef till annan depåchefstjänst vid stuteristaten.

14 §.

Ordinarie tjänstemans avgångsskyldighet m. m.

I de särskilda bestämmelserna för försvaret under förevarande paragraf meddelas bl. a. föreskrifter om skyldighet för vissa militära och civilmilitära beställningshavare att avgå från sin beställning, där så finnes påkallat med hänsyn till statens intressen, samt om förutsättningarna för dylik beställningshavares försättande i disponibilitet mot åtnjutande av disponibilitetsarvode.

Beslut om skyldighet att avgå från beställningen meddelas enligt angivna föreskrifter av Kungl. Maj:t efter förslag av vederbörande försvarsgrenschef. Innan sådant förslag avgives, skall yttranden ha inhämtats från övriga beställningshavaren överordnade myndigheter eller chefer.

I anslutning till beslut vid 1954 års riksdag (Mot. I: 203; SU 118; Rskr 271) har i författningsförslaget intagits föreskrift att vederbörande beställningshavare skall beredas tillfälle att yttra sig, innan ett överförande till disponibilitetsstat må äga rum.

15 §.

Icke-ordinarie tjänstemans entledigande

I de i förevarande paragraf meddelade särskilda bestämmelserna för försvaret föreslår jag — i anslutning till vad jag anfört under 4 § — sådan ändring, att för flygnavigatörer av 2. graden skall gälla samma föreskrifter beträffande avgång, som är meddelade för fältflygare av 2. graden.

28 §.

De fall då löneavdrag skall tillämpas**Allmänna bestämmelser**

Under III meddelas för närvarande vissa föreskrifter i fråga om löneförhöjningar under avstängning från tjänstgöring m. m.

Enligt stadgandets första stycke skall för tjänsteman, som är avstängd från tjänstgöring enär han vägrar underkasta sig ålagd läkarundersökning, med lönen förfaras i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser eller beslut. Bestämmelser i angivna hänseende har meddelats i olika kungörelser; för statstjänstemän i allmänhet återfinns de i SFS 1935: 459.

Tjänsteman, som är avstängd från tjänstgöring av annan anledning än nyss sagts, är enligt stadgandets andra stycke skyldig vidkännas C-avdrag, vederbörande myndighet likväl obetaget att, där så prövas skäligt, låta honom uppbära viss del av lönen. Finnes avstängningen ha varit obefogad, skall löneavdrag ej tillämpas och innehållen lön utbetalas. Motsvarande föreskrifter gäller, därest tjänsteman är anhållen såsom misstänkt för brott, är häktad eller undergår frihetsstraff; lika med obefogad avstängning behandlas härvid fall, då den anhållne ej blir häktad eller den anhållne eller häktade blir frikänd.

I prop. 1955: 148 har framlagts förslag till lag om avstängning av domare, vilken avses skola träda i kraft den 1 juli 1955. Beslut om dylik avstängning skall meddelas av rätten och förutsättes skola kunna meddelas i fall då domare på sannolika skäl är misstänkt för brott, som kan antagas medföra avsättning. Domare, som enligt lagen är avstängd från utövning av tjänsten, skall vara skyldig vidkännas det löneavdrag som rätten må bestämma. Närmare föreskrifter om de olika slag av löneavdrag, som må komma i fråga, skall kunna meddelas av Konungen; i motiven anföres härom att löneavdrag jämlikt lagen bör utformas i överensstämmelse med avlöningsförfattningarnas avdragstyper. I konsekvens med konstruktionen av avstängningsinstitutet såsom en förberedelse till avsättning har i lagförslaget upptagits föreskrift om att domare, som avstängts och fått vidkännas löneavdrag men ej dömes till avsättning, skall äga uppbära den lön som avdragits.

Därest, såsom förutsatts, av rätten beslutat löneavdrag skall motsvara A-, B- eller C-avdrag å lönen, torde i allmänhet icke några komplikationer beträffande avlöningsförfattningarnas tillämpning under avstängningstiden komma att uppstå. Emellertid måste förhållandet mellan i judiciell ordning beslutad avstängning och sådana fall av avstängning genom administrativa beslut, som här förut berörts, anhållande och häktning närmare regleras. Jag föreslår härutinnan, att i förevarande stadgande i avlöningsreglementet intages erinran om att beträffande avstängning och löneavdrag i vissa fall föreskrifter meddelas i förenämnda lag och med stöd därav meddelade bestämmelser. Vidare föreslår jag, att de nu förefintliga föreskrifterna om löneförmåner under avstängning m. m. icke skall gälla tjänsteman, som är avstängd jämlikt sagda lag.

Jag torde få återkomma till viss ytterligare fråga i anslutning till den föreslagna lagen i samband med behandlingen av 41 § Saar.

Särskilda bestämmelser

I de särskilda bestämmelserna under denna paragraf föreslår jag vissa ändringar i punkten 1 av de för försvaret meddelade bestämmelserna.

I konsekvens med vad jag anfört under 4 §, bör till en början i punkten 1 a) flygnavigatörer i lönegraderna Me 14 och 16 likställas med fältflygare i samma lönegrader.

Vidare torde vissa kompletterande föreskrifter beträffande lön under sjukledighet i vissa fall böra meddelas för fast anställt manskap och förste fältflygare. Härom får jag anföra följande.

Enligt de i 28 § I, punkt 6 b) under 1) meddelade bestämmelserna äger tjänsteman, tillhörande avdragsgrupp 2 eller 3, vid tjänstledighet på grund av sjukdom eller arbetsoförmåga, föranledd av kroppsskada, som ådragits under tjänsteutövning och som av vederbörande centrala myndighet bedömes vara orsakad av ett uppenbart olycksfall, uppbära oavkortad lön, i förekommande fall lön med sjukpenningavdrag. Kroppsskadan förutsättes härvid vara av det slag, att densamma vid tjänstledighet utöver den i 11 § yrkesskadeförsäkringslagen angivna samordningstiden — i regel omfattande 90 dagar efter den då skadan inträffade — kommer att medföra rätt till ersättning enligt sagda lag. Har skadan ådragits under sådana förhållanden, att myndigheten icke funnit angivna förutsättningar föreligga, skall tjänstemannen under samordningstiden uppbära lön som vid sjukdom i allmänhet.

I fall då tjänstledigheten varar utöver samordningstiden, är löneförmånerna under ledigheten beroende av huruvida tjänstledighetsorsaken utgöres av skada, som medför rätt till ersättning enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, eller ej.

Befinnes skadan vid riksförsäkringsanstaltens eller försäkringsrådets prövning vara i tjänsten ådragen yrkesskada, varom förmåles i nyssnämnda

lag, skall i princip oavkortad lön utgå såväl under samordningstiden som under den därefter fortgående sjukledigheten, vilket i förekommande fall innebär, att en retroaktiv reglering av den under samordningstiden utbetalda lönen skall verkställas. För tid efter utgången av sistnämnda tid skall tjänstemannen i här avsedda fall vidkännas yrkesskadeavdrag. Detta avdrag är avvägt med utgångspunkt från att värdet av skattefriheten för den del av lönen, som motsvarar sjukpenningen enligt yrkesskade försäkringslagen, härigenom skall elimineras.

Därest skadan vid nämnda prövning skulle befinnas icke vara yrkesskada, skall tjänstemannen under den fortsatta tjänstledigheten åtnjuta lön enligt bestämmelserna i 28 § I, punkt 6 a), d. v. s. såsom vid tjänstledighet för sjukdom i allmänhet.

Vad här anförts beträffande löneförmåner under samordningstiden äger tillämpning jämväl å innehavare av beställning med lönegradsbeteckningen Mha, beställningshavare i lönegraden Mg 10, Me 10 eller Me 11 och fältflygare i lönegraden Me 14 eller Me 16 samt kommer fr. o. m. den 1 juli 1955 att gälla jämväl för flygnavigatör i lönegraden Me 14 eller Me 16. Behov av vissa särbestämmelser för dessa anställningshavare med undantag av nämnda flygnavigatörer har visat sig föreligga med hänsyn till att de undantagits från den obligatoriska försäkringen enligt lagen om yrkesskade försäkring och i stället hänförts under militärsättningsförordningen. I fråga om flygnavigatörer i lönegraderna Me 14 och 16 uppkommer samma behov, när de blir hänfödda under nämnda förordning.

Militärsättningsförordningen ansluter sig i stora delar till yrkesskade försäkringslagen. Vissa skiljaktigheter förefinnes emellertid. Såsom kroppsskada räknas sålunda enligt förordningen även sjukdom, som icke förorsakats av olycksfall. Yppas sådan sjukdom under militärtjänstgöring, skall den anses vara ådragen under tjänstgöringen, såvida ej skäligen anledning finnes antaga att sjukdomens framträdande föranletts av annan orsak än tjänstgöringen och att tjänstgöringen icke väsentligen bidragit därtill. Annan sjukdom, som icke förorsakats av olycksfall, skall anses vara ådragen under tjänstgöringen, därest denna skäligen kan antagas ha väsentligen bidragit till sjukdomen.

Sjukpenning och livränta enligt militärsättningsförordningen utgår icke till här förut omförmälda beställningshavare, så länge anställningen varar. På grund härav blir de vid tjänstledighet på grund av skada under militärtjänstgöring enligt 31 § sjukförsäkringslagen berättigade till sjukpenning enligt sagda lag. Med undantag för karenstiden kommer sålunda dylik beställningshavare normalt att under hela sjukperioden, intill dess vederbörande blir utförsäkrad, upphära sjukpenning från allmän sjukkassa och enligt de regler, som gäller för sjukdom i allmänhet.

Anmälan om inträffat olycksfall under militärtjänstgöring skall i fråga om personal, hänförd under militärsättningsförordningen, göras till riks-

försäkringsanstalten, dock endast i fall då ersättning enligt förordningen skäligen kan antagas komma att utgå, d. v. s. i fråga om sjukpenning, då arbetsoförmågan på grund av skadan eller sjukdomen väntas kvarstå efter anställningens eller tjänstgöringens upphörande.

Av vad jag tidigare anfört framgår, att de i 28 § I, punkt 6 b) under 1) samt de i samma punkt under c) meddelade bestämmelserna utformats med utgångspunkt från att vid samordningstidens utgång riks-försäkringsanstalten skall ha prövat, huruvida tjänstledighetsorsaken är yrkesskada, varom förmåles i lagen om yrkesskadeförsäkring, samt att, då fråga är om dylik skada, vederbörande efter samordningstidens utgång skall äga rätt till sjukpenning enligt yrkesskadeförsäkringslagen.

Någon samordning, motsvarande den som i fråga om yrkesskadeförsäkringen under viss tid gäller i förhållande till den allmänna sjukförsäkringen, är icke föreskriven mellan förmåner enligt sjukförsäkringslagen och ersättningar enligt militärsättningsförordningen. Vid skada, som i princip medför rätt till ersättning enligt sagda förordning, förefinnes följaktligen icke heller någon motsvarighet till den tidsgräns, vid vilken enligt förenämnda bestämmelser ändring av de utgående löneförmånerna skall inträda. De förutsättningar, på vilka sagda bestämmelser bygger, föreligger sålunda icke i dylikt fall.

Närmast till hands synes ligga att vid utformandet av de särskilda bestämmelserna jämställa sådan skada, som medför rätt till ersättning enligt militärsättningsförordningen, med yrkesskada, varom förmåles i lagen om yrkesskadeförsäkring, och att efter en tid motsvarande samordningstiden tillämpa bestämmelserna i 28 § I, punkt 6 c). En sådan lösning skulle emellertid innebära, att dessa beställningshavare skulle komma i en förmånligare ställning än andra statstjänstemän, dels därigenom att förordningens skadebegrepp medger en vidare ersättningsrätt än yrkesskadeförsäkringens och dels därigenom att yrkesskadeavdraget på grund av sin konstruktion är otillräckligt, om beställningshavaren, såsom i detta fall, uppbär sjukpenning från sjukkassa.

Enligt min mening bör sådan komplettering av bestämmelserna i 28 § I, punkt 6 ske, att ifrågavarande beställningshavare blir berättigade att utan i reglementet angiven tidsbegränsning uppbära oavkortad lön, i förekommande fall lön med sjukpenningavdrag, förutom i fall som avses under 2)–4) av punkt 6 b) jämväl vid tjänstledighet av orsak, som angives under 1) av samma punkt. Vid tjänstledighet till följd av sjukdom i andra fall synes rätten till sådan lön böra begränsas till att omfatta fall, där tjänstledigheten sträcker sig utöver tid, motsvarande den i 11 § yrkesskadeförsäkringslagen angivna samordningstiden, och är föranledd av sådan skada, som enligt försvarets civilförvaltnings bedömande skulle ha medfört ersättning enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, därest sagda lag varit å den skadade tillämplig.

Att bedömningsfrågan ansetts böra avgöras av försvarets civilförvaltning,

sammanhänger med att riksförsäkringsanstalten icke torde äga träffa beslut av här avsedd innebörd beträffande beställningshavare, som undantagits från yrkesskadeförsäkringen. Talan mot civilförvaltningens beslut i fall, som här avses, skall sålunda i vanlig ordning föras hos kammarrätten. Jag förutsätter emellertid att civilförvaltningen vid sin prövning i tveksamma fall kommer att rådgöra med riksförsäkringsanstalten.

I författningsförslaget har under de särskilda bestämmelserna för försvaret som nya andra och tredje stycken under 1 b) intagits bestämmelser av nu angiven innebörd. Behov av tillämpning av föreslagna regler å flygnavigatörer i lönegraderna Me 14 och 16 uppkommer, såsom framgår av vad jag förut anfört, först om de blir hänfödda under militärensättningsförordningen. I författningsförslaget har de icke medtagits. När de blir hänfödda under förordningen, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att företaga härav betingad ändring i förevarande bestämmelser.

33 §.

Särskilda ersättningar

Särskilda bestämmelser

Utrikesförvaltningen. Under punkten 3 a) av de särskilda bestämmelserna för utrikesförvaltningen föreskrives för närvarande, att tjänsteman vid utrikesförvaltningen samt försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer vid stationering utomlands äger åtnjuta särskilda förmåner i enlighet med i sagda punkt meddelade bestämmelser, pressattaché och attaché vid utrikesförvaltningen dock endast i den mån sådant särskilt anges.

En förmån av här avsett slag utgör *barnbidrag*, som utgår, därest tjänsteman på grund av försörjningsplikt underhåller barn under 19 års ålder, med 750 kronor för ett och 500 kronor för varje ytterligare barn under 10 års ålder samt med 2 000 kronor för varje barn, som fyllt 10 år, allt för år räknat. Barnbidrag utgår även till attaché, om han förklarats slutligt antagen för fortsatt tjänstgöring inom utrikesförvaltningen. Barnbidragen har med anlitande av de till prisutjämningsstillägg åt diplomatisk och konsulär personal anvisade medlen förstärkts med ett tillägg å 250 kronor för år, såvitt angår barn under 10 års ålder, och 1 000 kronor för år, såvitt angår barn, som fyllt 10 men ej 19 år. Barnbidragen utgår sålunda för närvarande med totalt 1 000, 750 resp. 3 000 kronor för år.

Jämlikt 29 § 8 mom. prästlöneordningen åtnjuter kyrkoherde i svensk församling i utlandet *barntillägg* enligt samma grunder, som i Saar stadgas beträffande barnbidrag åt utlandstjänsteman. I det utlandstillägg jämte provisorisk höjning därå, som utgår till nu nämnd kyrkoherde, inbegripes även en förhöjning av barntillägget, motsvarande nu utgående förhöjning av det enligt Saar utgående barnbidraget.

Såsom jag inledningsvis nämnt, har 1949 års utlandslöneutredning i sitt den 19 juni 1954 dagtecknade betänkande bl. a. framlagt förslag till ändrade

bestämmelser i Saar såvitt avser ifrågavarande barnbidrag. Jag torde i detta sammanhang få anmäla utredningens förslag, i den del detsamma avser ändrade grunder för barnbidrag, samt de däröver avgivna utlåtandena.

Utredningens förslag

Inledningsvis framhåller utredningen, att med barnbidragen, som infördes i lönesystemet år 1939 och därvid fastställdes till i Saar nu angivna belopp, i princip intet annat avsetts än att bereda utlandstjänstemännen samma möjligheter som de i hemlandet stationerade att ge sina barn svensk uppfostran (jfr prop. 1939: 28; SU 30; Rskr 45 samt statsverksprop. 1939, III ht; SU 3; Rskr 3). Bidragsbeloppen avvägdes med utgångspunkt från att barnen i allmänhet intill en ålder av ungefär 10 år uppfostrades hos föräldrarna men därefter erhöll utbildning i Sverige, antingen i internatskola eller, med anlåtande av skolhushåll, vid annan läroanstalt. Bidraget för barn under 10 års ålder torde ha fastställts under visst hänsynstagande till kostnaderna för resor för barnet till och från hemlandet samt för lön och resor för en svensk barnsköterska eller småbarnslärlarinna. Bidraget för barn, som fyllt 10 men ej 19 år, beräknades på grundval av inhämtade uppgifter om avgifterna vid svenska internatskolor och om kostnaderna för skolhushåll. — Förstärkningen av barnbidragen genom prisutjämningsmedel grundade sig på beslut vid 1949 års riksdag i anledning av i prop. 1949: 117 framlagda förslag.

Utredningen framhåller vidare, att det vid avvägandet av löneförmånerna för de utomlands stationerade tjänstemännen torde vara ofrånkomligt att särskilt beakta de merkostnader, som de till följd av utlandstjänstgöringen i allmänhet har att vidkännas för sina barns uppfostran och utbildning. Kompensation för sådana merkostnader bör liksom för närvarande utgå i form av ett särskilt barnbidrag. Med hänsyn till de betydande belopp, varmed barnbidragen — särskilt för barn över 10 år — numera utgår, har emellertid utredningen företagit en närmare granskning av förutsättningarna för åtnjutande av sådant bidrag.

Utredningen finner den nuvarande åldersgräns — fyllda 19 år — vid vilken barnbidrag senast upphör att utgå, vara lämpligt avvägd. Likaså anses det i allmänhet väl motiverat, att barnbidrag utgår med avsevärt högre belopp för barn, som fyllt 10 år, än för barn under denna ålder. Det torde nämligen alltjämt vara regel, att barnet uppfostras hos föräldrarna intill en ålder av omkring 10 år och därefter sättes i skola i Sverige. Det högre barnbidraget bör liksom för närvarande avvägas med hänsyn till de merkostnader, som drabbar utlandstjänstemännen, om de håller sina barn i skola i hemlandet. I motsats till vad nu gäller, bör emellertid detta högre barnbidrag utgå endast under förutsättning att barnet verkligen erhåller utbildning vid undervisningsanstalt i Sverige. Utredningen föreslår sålunda två olika typer av barnbidrag, nämligen dels ett högre bidrag för barn, som fyllt 10 men ej 19 år och som erhåller utbildning vid undervisningsanstalt i Sverige, och

dels ett lägre bidrag för annat barn under 19 år. Utredningen anser därjämte, att det bör föreskrivas, att tjänsteman, som önskar komma i åtnjutande av det högre bidraget, skall avge förklaring, att barnet erhåller sådan utbildning, som nyss nämnts.

Vad beträffar barnbidragens belopp, har utredningen, med ledning av inhämtade uppgifter om avgifterna vid vissa svenska internatskolor, funnit sig böra förorda, att det högre bidraget i nuvarande läge regelmässigt skall utgå med omkring 4 000 kronor för år. Detta bidrag bör emellertid enligt utredningens mening icke utgå med ett fast belopp utan göras rörligt enligt grunder, liknande dem som gäller i fråga om höjning av löner enligt statens löneplansförordning (numera statens grundlöneförordning). Det bör emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa grunderna för förhöjning av här avsedda barnbidrag. Med beaktande av den vid förslagets avgivande gällande faktiska förhöjningen av statstjänstemännens löner förordar utredningen, att ifrågavarande barnbidrag skall utgå med ett grundbelopp av 2 600 kronor (vid 1954 års grundnivå) jämte rörlig förhöjning därå enligt på förut angivet sätt fastställda grunder. I detta sammanhang föreslår utredningen vidare, att barnbidraget i förekommande fall skall minskas med stipendium, som må ha beviljats barnet jämlikt kungörelsen den 28 juni 1946 (nr 552) angående statsstipendier för bedrivande av studier vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter [numera kungörelsen den 5 juni 1953 (nr 530) angående statlig studiehjälp åt elever vid vissa läroanstalter].

Det lägre barnbidraget avses, såsom tidigare nämnts, skola utgå dels för barn under 10 års ålder och dels för barn i åldern 10—18 år, som ej erhåller utbildning vid undervisningsanstalt i Sverige. Enligt utredningens uppfattning är för dessa barns vidkommande ett bidrag motiverat med hänsyn till de särskilda kostnader, som följer av att svensk barnsköterska anställs eller, då fråga är om äldre barn, att barnet hålles i skola i anställningslandet eller eljest utom hemlandet. Utredningen finner det angeläget, att detta barnbidrag fastställles på sådant sätt, att det erhåller samma realvärde på olika stationeringsorter. Utredningen föreslår, att bidraget åt tjänsteman, som är stationerad på ort, där levnadskostnaderna ej är högre än i Stockholm, fastställles till belopp, motsvarande det barnbidrag och prisutjämningsstillägg för år räknat, som för närvarande utgår för barn under 10 års ålder, eller sålunda till 1 000 kronor för det första barnet och 750 kronor för varje ytterligare barn. För tjänsteman, som är stationerad i land med högre levnadskostnader än i Stockholm, bör bidraget i motsvarande mån höjas. Då levnadskostnaderna på vederbörande ort väsentligt förändrats och föranlett justering av utlandstillägget, bör jämväl barnbidraget jämkas på motsvarande sätt.

Utredningen finner det icke vara rimligt, att vissa kategorier av den utomlands stationerade personalen, såsom pressattachéer, lantbruksattachéer och icke slutligt antagna attachéer, är uteslutna från rätten till barnbidrag, då de självfallet vid stationering utomlands drabbas av samma merkostnader för barnens uppfostran och utbildning som de tjänstemän, vilka enligt nu gäl-

lande bestämmelser är berättigade till barnbidrag. Rätten till barnbidrag föreslås därför skola utsträckas till att omfatta all utomlands stationerad, lönegradsplacerad personal.

Utredningen föreslår vidare, att barnbidrag endast skall utgå för barn, som är svensk medborgare. Detta motiveras med att barn, som icke är svensk medborgare, torde ha så obetydlig samhörighet med Sverige, att staten ej har tillräcklig anledning att påtaga sig särskilda kostnader för dess uppfostran och utbildning.

Såsom tidigare nämnts utgår barnbidrag enligt nu gällande bestämmelser för barn, som tjänstemannen på grund av försörjningsplikt underhåller. I detta hänseende förordar utredningen, att kravet på förhandenvaro av försörjningsplikt (privaträttslig underhållsskyldighet) icke skall bibehållas utan att avgörande för rätten till barnbidrag skall vara, om barnet faktiskt underhålls av tjänstemannen. Emellertid föreslås den begränsningen i förhållande till nuvarande bestämmelser, att barnbidrag må utgå endast för eget barn eller adoptivbarn. Denna skärpning motiveras med att en utlandstjänsteman, som på grund av försörjningsplikt underhåller exempelvis makes barn i tidigare äktenskap, enligt utredningens mening ej bör komma i åtnjutande av barnbidrag för barnet med mindre förhållandet mellan tjänstemannen och barnet erhållit den fasthet, som en adoption innebär. I anslutning härtill föreslår utredningen införande av en bestämmelse av innehåll, att tjänsteman, i händelse han är hemskild eller frånskild och andra maken tillerkänts vårdnaden om makarnas barn, i intet fall skall äga uppbära barnbidrag med högre belopp, än vad han jämlikt dom eller avtal är pliktig utge såsom underhållsbidrag för barnet. Enligt nu gällande bestämmelser inverkar sagda omständighet icke på tjänstemannens rätt till barnbidrag eller på bidragets belopp.

Utredningen har uppmärksammat, att tjänsteman, vilken vid förflyttning från utrikes ort till hemlandet har barn, som åtnjuter utbildning vid internatskola, regelmässigt är nödsakad att vidkännas de höga kostnaderna för sådan utbildning åtminstone för hela den termin, under vilken förflyttningen äger rum. Utredningen finner det rimligt, att det högre barnbidraget i nu nämnt fall får utgå till utgången av det kalenderhalvår, under vilket förflyttningen sker. Härtill torde böra anmärkas, att enligt nu gällande bestämmelser barnbidrag utgår från och med den dag tjänstemannen på grund av honom meddelat förordnande inträder i utövning av den befattning, varmed förmånen är förenad, till och med den dag han, i anslutning till förordnandets upphörande, upphör att utöva befattningen.

Avslutningsvis framhåller utredningen, att tjänsteman, som omedelbart före ikraftträdandet av de föreslagna ändrade bestämmelserna åtnjuter barnbidrag resp. barntillägg enligt nu gällande grunder, av billighetsskäl ej bör vidkännas någon minskning i de belopp, som utgår enligt Saar resp. prästlönereglementet. Utredningen föreslår därför, att sådan tjänsteman får

åtnjuta barnbidrag resp. barntillägg enligt i nämnda reglementen fastställda grunder, därest han anmäler önskan härom; de förhöjningar av prisutjämningsmedel, som utgått under senaste åren, bör däremot enligt utredningens mening bortfalla.

Remissutlåtandena

Några myndigheter — *sändebuden i Ankara, London och Oslo, försvarets civilförvaltning, socialstyrelsen, riksräkenskapsverket* samt *lantbruksstyrelsen* — har antingen lämnat betänkandet i hithörande delar utan erinringar eller också ej alls gått in på frågan om barnbidrag, medan andra myndigheter gjort erinringar i fråga om vissa detaljer i utredningens förslag.

Vad beträffar den åldersgräns — fyllda 19 år — vid vilken barnbidrag senast upphör att utgå, erinrar *sändebuden i Bonn, Buenos Aires, Haag och Warszawa*, att utlandsbarnen oftast förlorar ett skolår till följd av ombyte av skolor och svårigheterna att ordna effektiv läsning, innan de placeras i Sverige, samt andra liknande omständigheter. Till en följd härav föreslås åldersgränsen höjd till fyllda 20 år. Jämväl *generalkonsuln i San Francisco* finner en dylik höjning av åldersgränsen kunna ifrågasättas, om det visas, att skolgång i Sverige på grund av särskilda omständigheter ej kunnat ordnas så tidigt, att den kan avslutas vid 19 års ålder. Vid sådant förhållande anses emellertid rättvist, att det högre barnbidraget ej börjar utgå, förrän barnet uppnått 11 års ålder.

Utredningens förslag om att det högre barnbidraget skall få utgå endast om barnet erhåller undervisning vid undervisningsanstalt i Sverige, möter gensaga från *sändebudet i Haag*, som föreslår, att i detta hänseende nu gällande regler bibehållas. Det framhålles, att det kan finnas mycket starka skäl för föräldrar i avlägset belägna länder att behålla barnen hos sig även efter fyllda 10 år och att i sådana fall kostnaderna för barnens utbildning utomlands torde bli minst lika höga som vid en svensk internatskola. *Sändebudet i Washington* framhåller, att den av utredningen nu föreslagna regeln ingående diskuterades redan inom 1938 års utredning, som föregick införandet av nu gällande bestämmelser, men att den ej infördes, enär det ansågs, att den i vissa fall skulle kunna verka alltför strängt. *Sändebudet* anser, att, därest den av utredningen föreslagna bestämmelsen nu införes, det tillägget bör göras, att Kungl. Maj:t må på ansökan kunna bevilja det högre bidraget, även om barnet ej uppfostras i Sverige, dock högst för en sammanlagd tid av tre år. Jämväl *generalkonsulerna i New York och San Francisco* anser, att undantag från den föreslagna regeln bör kunna medges under vissa förhållanden. Även *sändebudet i Köpenhamn* är inne på samma tankegång samt framhåller, att det torde kunna diskuteras, huruvida icke det högre bidraget, måhända med något avdrag, skulle kunna utgå för det fall att någon eller några tjänstemän å viss ort, som saknar svensk skola, i stället för att sända sina barn till Sverige skulle föredraga att låta anställa en svensk lärare, som anordnar studier efter svensk skolplan.

I fråga om barnbidragens belopp finner *sändebudet i Bonn*, att det av ut-

redningen föreslagna lägsta bidragsbeloppet — 750 kronor — bör höjas till 900 kronor. *Sändebudet i Helsingfors* ifrågasätter, om det är nödvändigt att minska barnbidraget med eventuellt utgående stipendium.

Statskontoret kan ej tillstyrka, att attachéer, som ej är slutligt antagna, erhåller rätt till barnbidrag.

Utredningens förslag om att barnbidrag skall utgå endast för eget barn och adoptivbarn har mött gensaga från flera håll. *Sändebudet i Tokio* framhåller, att den föreslagna bestämmelsen att barnbidrag ej får utgå för makes barn i tidigare äktenskap, med mindre adoption skett, kan medföra en oskälig begränsning i det enskilda fallet. Kungl. Maj:t bör bemyndigas att i ömmande fall medge utbetalande av barnbidrag, även där detta enligt den föreslagna bestämmelsen eljest icke skulle kunnat utgå. *Generalkonsuln i New York* finner det icke tilltalande, att tjänsteman, för att makens barn ej skall bli sämre lottade i fråga om skolutbildning, skall vara hänvisad till en adoption, vars genomförande för övrigt ej är beroende av honom enbart. Om den föreslagna bestämmelsen genomföres, bör i varje fall de tjänstemän, som jämlikt nuvarande bestämmelser åtnjuta barnbidrag för styvbarn, bibehållas vid denna rätt i full utsträckning. Ej heller *generalkonsuln i San Francisco* accepterar den av utredningen föreslagna begränsningen. *Sändebudet i Haag* motsätter sig såväl den ifrågavarande regeln som den av utredningen föreslagna bestämmelsen, att bidragsberättigat barn skall vara svensk medborgare. Båda dessa inskränkningar anses innefatta opåkallade ingrepp i privatlivet och vara utan nämnvärd betydelse för statsverket.

Statens lönenämnd påtalar, att den föreslagna bestämmelsen om att barnbidrag för barn, om vilket tjänsteman ej har vårdnaden, i intet fall skall utgå med mer än vad tjänstemannen jämlikt dom eller avtal är pliktig utgiva såsom underhållsbidrag för barnet, kan medföra, att hemskild eller fränskild tjänsteman, vilkens barn vistas i Sverige och/eller för vilket underhållsbidraget avvägs efter kostnaderna i Sverige, får sina utgifter för barnet helt ersatta av statsmedel. Lönenämnden anser, att denna bestämmelse bör förtydligas, eftersom syftet med barnbidrag är att bereda utomlands stationerad tjänsteman ersättning endast för merkostnaderna för barns uppfostran och utbildning.

Sändebudet i Tokio finner regeln om att tjänsteman, som förflyttas från utrikes ort till hemlandet, i visst fall skall äga rätt att uppbära det högre barnbidraget intill utgången av det kalenderhalvår, varunder flyttningen äger rum, böra utvidgas så att tjänstemannen beredes möjlighet erhålla det högre bidraget intill utgången av löpande läsår.

Slutligen förordar *statskontoret* — under erinran bl. a. om att enligt 51 § Saar tjänsteman är skyldig underkasta sig ändring i förevarande bestämmelser — att de nya bestämmelserna skall erhålla allmängiltig verkan, dock med rätt för Kungl. Maj:t att undantagsvis — när särskilda skäl föreligger — medge, att barnbidrag må åtnjutas enligt de nuvarande bestämmelserna på sätt utredningen föreslagit.

D e p a r t e m e n t s c h e f e n

Utredningen finner kompensation i form av särskilt barnbidrag även fortsättningsvis böra utgå för de merkostnader, som utomlands stationerade tjänstemän i allmänhet har att vidkännas för sina barns uppfostran och utbildning. I fråga om förutsättningarna för bidragens utgående och grunderna för deras avvägning föreslår utredningen relativt vittgående ändringar. Utredningen förordar vidare vissa övergångsanordningar till förekommande av minskning i de förmåner, som tjänsteman omedelbart före ikraftträdandet av de föreslagna bestämmelserna äger åtnjuta enligt de i Saar och i prästlönereglementet inskrivna reglerna.

För egen del har jag kunnat ansluta mig till åtskilliga av de synpunkter som utredningen framlagt. Jag är dock icke beredd göra så vittgående ändringar i bestämmelserna som föreslagits.

I likhet med utredningen finner jag barnbidraget fortfarande böra utgå endast till barn, som ej fyllt 19 år. Vad under remissbehandlingen anförts om en höjning av angivna gräns till 20 år, har jag således icke ansett mig kunna biträda. Rätt till barnbidrag synes nämligen icke böra föreligga, efter det barnet uppnått sådan ålder, att familjepension eller familjelivränta enligt 1947 års allmänna familjepensionsreglemente icke kan utgå.

Frågan om en differentiering av bidragsbeloppen efter barnens ålder och antal har nära samband med spørsmålet om vilken betydelse kostnader för utbildning vid undervisningsanstalt i Sverige skall tillmätas för graderingen. Enligt gällande föreskrifter utgår ett särskilt högre belopp för barn, som uppnått 10 års ålder, oavsett om det utbildas i hemlandet; jämväl det av prisutjämningsmedel utgående tillägget å 1 000 kronor utgår oberoende av om barnet undervisas i Sverige. Utredningens förslag innefattar den ändringen, att det högre beloppet skulle utgå endast till barn, som uppnått 10 års ålder och som åtnjuter undervisning i hemlandet. För övriga barn föreslås bidrag — på samma sätt som nu — differentierade med ett särskilt belopp för det första barnet och ett lägre belopp för ettvarvt av de följande. Utredningens förslag i denna del har mötts av kritik i flera remissyttranden. Enligt min mening finnes icke anledning ändra den hittills gällande ordningen på denna punkt. Vad härutinnan anförts i samband med införandet av bestämmelserna om barnbidragen (prop. 1939: 28) torde alltjämt äga giltighet.

Jag förordar sålunda ett bibehållande av nu gällande differentieringsgrunder med ett högre barnbidrag för barn som uppnått 10 års ålder än för barn under nämnda ålder. Detta bidrag skall utgå oberoende av om barnet undervisas i Sverige eller ej. Vidare bör liksom hittills barnbidragen för barn under 10 år utgå med högre belopp för det första barnet än för de följande.

Då det från angivna utgångspunkter gäller att taga ställning till bidragsbeloppen, anser jag mig böra förorda, att i reglementsbestämmelserna inskrives de belopp, som för närvarande utgår inberäknat tillägg av prisutjämn-

ningsmedel. Förhöjning av angivna belopp bör under vissa förhållanden kunna ske i enlighet med i det följande angivna grunder.

För barn under 10 år föreslår jag, i konsekvens med vad jag förut anfört, att barnbidraget för år räknat fastställas till 1 000 kronor för det första barnet och 750 kronor för varje ytterligare barn. Utredningens förslag att, i förekommande fall, tillägg till angivna belopp skulle kunna fastställas av Kungl. Maj:t med hänsyn till levnadskostnaderna å tjänstemannens stationeringsort har jag icke ansett mig kunna biträda.

För barn, som fyllt 10 år, innebär mitt förslag ett belopp av 3 000 kronor för år. Angivna belopp bör i likhet med andra biförmåner enligt avlöningsbestämmelserna vara fast; några regler om rörlighet vill jag sålunda ej förorda. Kungl. Maj:t bör emellertid äga möjlighet medge viss förhöjning härav främst i fall, då barnet erhåller utbildning vid undervisningsanstalt i Sverige. Såsom vid remissbehandlingen från olika håll framhållits torde emellertid i vissa fall motsvarande kostnader kunna uppkomma för undervisning som anordnas i stationeringslandet, exempelvis om tjänstemän på viss ort, som saknar svensk skola, anordnar utbildning genom svensk lärare efter svensk skolplan. Jämväl för dylika fall synes Kungl. Maj:t böra äga möjlighet att med beaktande av föreliggande omständigheter medge förhöjning högst motsvarande den, som kunde ha förekommit vid utbildning i Sverige. Jag förutsätter, att före Kungl. Maj:ts prövning av frågan om förhöjning av det fasta beloppet, 3 000 kronor, yttrande skall ha inhämtats från utrikesförvaltningens lönenämnd. Kostnaderna för medgivna förhöjningar föreslår jag skola bestridas från den under utrikesförvaltningens anslag till avlöningar upptagna anslagsposten Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, delposten Särskilda förmåner i övrigt.

I överensstämmelse med utredningens förslag förordar jag, att rätten till barnbidrag skall utsträckas till att omfatta all utomlands stationerad, lönegradsplacerad personal. Barnbidrag bör sålunda utgå jämväl till pressattachéer och icke slutligt antagna attachéer. Jämväl lanbruksattachéer bör komma i åtnjutande av denna förmån; härav betingad ändring föreslår jag skola göras i de för angivna tjänstemän meddelade särskilda bestämmelserna i förevarande paragraf, i samband varmed även rätt till utomeuropeiskt tillägg bör inskrivas i stadgandet.

Jag finner mig likaledes böra tillstyrka utredningens förslag att rätt till barnbidrag skall föreligga endast för barn med svenskt medborgarskap.

Utredningen har föreslagit, att tjänsteman skall äga rätt åtnjuta barnbidrag endast för eget barn eller adoptivbarn. Gällande bestämmelser anknyter på denna punkt till att försörjningsplikt mot barnet föreligger för tjänstemannen. Med beaktande jämväl av vad härvidlag anförts under remissbehandlingen, föreslår jag att den nuvarande regeln bibehålles. I anslutning till utredningens förslag förordar jag emellertid en sådan komplettering av stadgandet att tjänsteman, för den händelse han är hemskild eller fränskild och andra maken tillerkänts vårdnaden om barnet, icke skall äga uppbära

barnbidrag med högre belopp än tjänstemannen jämlikt dom eller avtal är pliktig utge såsom underhållsbidrag för barnet.

Enligt gällande bestämmelser utgår i princip barnbidrag fr. o. m. den dag tjänstemannen på grund av honom meddelat förordnande inträder i utövning av den befattning, varmed förmånen är förenad, t. o. m. den dag han, i anslutning till förordnandets upphörande, upphör att utöva befattningen. Utredningen har föreslagit, att barnbidrag för barn, som åtnjuter undervisning vid internatskola i Sverige, skall få åtnjutas intill utgången av det kalenderhalvår, under vilket förflyttning till hemlandet sker. Under remissbehandlingen har framförts förslag om att barnbidraget skall få bibehållas intill utgången av löpande läsår. Jag delar uppfattningen att viss möjlighet till bibehållande av barnbidrag för tid efter hemflyttningen bör öppnas i här avsedda fall och kan även godtaga utredningens förslag som en huvudregel. Då emellertid den tid, varunder behov föreligger av att ha barn kvar i internatskola, kan vara mycket varierande alltefter den tidpunkt på året då hemflyttning sker och även kan påverkas av vilka möjligheter som föreligger att få bostad i samband med återflyttningen, bör Kungl. Maj:t erhålla möjlighet att efter prövning av omständigheterna i det enskilda fallet medge en förlängning av avsedda tid; barnbidraget bör dock icke få bibehållas under längre tid än högst ett år efter förflyttningen. Jag förutsätter att yttrande från utrikesförvaltningens lönenämnd skall ha inhämtats före prövningen av framställning om dylik förlängning.

Såsom statskontoret påpekat är tjänsteman skyldig underkasta sig ändring i här ifrågavarande bestämmelser. Då vidare de ställningstaganden, till vilka jag kommit, innebär att övergångsbestämmelser icke torde vara påkallade i samma omfattning som vid ett genomförande av utredningens förslag, finner jag mig icke böra föreslå några dylika bestämmelser.

Jag förutsätter givetvis, att vid ett genomförande av förut angivna förslag utgående prisutjämningsstillägg skall minskas i den omfattning de motsvarar förmåner, som kommer att utgå från annan anslagspost.

I författningsförslaget har — utöver förut motiverade ändringar i fråga om barnbidragen — inarbetats den av riksdagen beslutade höjningen till 10 000 kronor av bidraget för inköp av bil (jfr III ht, p. 1).

Till de ändringar, som kan föranledas i bestämmelserna om barntillägg i prästlönereglementet, torde jag få återkomma i samband med redovisningen av vissa förslag till ändringar i specialavlöningsreglementena.

Flyinge hingstdepå och stuteri. Efter indragandet av Strömsholms hingstdepå kommer representationsbidrag allenast att utgå till chefen för Flyinge hingstdepå och stuteri. Av skäl, som anförts under 13 §, föreslår jag, att ändring i bestämmelsen om representationsbidrag göres med verkan redan fr. o. m. den 1 juli 1955.

39 §.

Tjänsteträkt och tjänstetecken m. m.

I anslutning till förenämnda förslag rörande flygnavigatörer föreslås, att punkten 3 av de i 39 § meddelade särskilda bestämmelserna för försvaret kompletteras på sådant sätt, att flygnavigatörer i lönegraderna Me 14 och 16 likställas med fältflygare i samma lönegrader.

41 §.

Grundläggande bestämmelser om sjukvård**Allmänna bestämmelser**

Enligt 3 mom. av förevarande paragraf skall tjänsteman i fall, som avses i 28 § III andra stycket och IV Saar, avstå från sådan ersättning av statsmedel för kostnader för sjukvård, som eljest kunnat utgå enligt 41—48 §§ Saar. Angivna förmåner skall i enlighet härmed avstås, om tjänsteman är avstängd från tjänstgöring av annan anledning än på grund av vägran att underkasta sig läkarundersökning, anhållen såsom misstänkt för brott eller häktad för brott eller om han undergår frihetsstraff. Samma gäller om tjänsteman avhåller sig från tjänstgöring utan att ha erhållit ledighet eller kunnat styrka giltigt förfall.

Genom förevarande föreskrift göres icke inskränkning i den rätt till sjukvårdsförmåner, som må tillkomma tjänsteman enligt allmän lag.

Såsom framgår av vad jag anfört under 28 § kommer fr. o. m. den 1 juli 1955 avstängning i judiciell ordning att kunna ske beträffande vissa domare. Dylig avstängning och därmed förenade löneavdrag kommer att regleras i lagen om avstängning av domare och med stöd därav meddelade föreskrifter.

Jag torde här få anmäla frågan om vilken verkan avstängning enligt lagen bör ha på de sjukvårdsförmåner, som tillkommer domare, på vilken Saar är tillämpligt. Erinras må härvid till en början att tjänsteman är skyldig underkasta sig ändring i bestämmelserna om sjukvård i Saar.

Enligt min mening bör här avsedda fall av avstängning medföra samma konsekvenser beträffande rätten till ersättning för sjukvårdskostnader som de fall av avstängning i administrativ ordning, vilka avses i 28 § III andra stycket Saar i dess gällande lydelse. Vederbörande bör alltså under avstängningstiden avstå från annan ersättning för sjukvårdskostnader än som må tillkomma honom enligt allmän lag. I fall då enligt lagen om avstängning av domare verkställt löneavdrag skall återgå, d. v. s. om ej dom på avsättning följer, skall jämväl rätten till sjukvårdsförmåner för avstängningstiden återställas.

I författningsförslaget har i enlighet härmed förevarande fall av avstängning likställts med de i 3 mom. nu upptagna.

Särskilda bestämmelser

I anslutning till förenämnda förslag beträffande flygnavigatörer föreslås, att punkten 2 av de i förevarande paragraf meddelade särskilda bestämmelserna för försvaret kompletteras på sådant sätt, att flygnavigatörer i lönegraderna Me 14 och 16 likställas med fältflygare i samma lönegrader.

II. Övriga avlöningsreglementen m. m.

Vissa ändringar erfordras jämväl i *avlöningsreglementet för folkskolan* den 30 juni 1948 (nr 437), *avlöningsreglementet för övningslärare* den 9 juni 1950 (nr 386) och *prästlönereglementet* den 29 juni 1951 (nr 577) ävensom i de i *kungörelsen* den 22 juni 1951 (nr 586) *angående statsbidrag till centrala verkstadsskolor* intagna lönebestämmelserna.

I fråga om samtliga angivna avlöningsreglementen gäller, att deras lydelse icke har fastställts av riksdagen. Statsbidragskungörelsen för de centrala verkstadsskolorna är utfärdad av Kungl. Maj:t, sedan riksdagen godkänt vissa huvudgrunder för löneroglering för lärarpersonalen vid nämnda skolor. Med hänsyn härtill begränsar jag mig beträffande ifrågavarande författningar till att redovisa de erforderliga ändringarna.

Avlöningsreglementet för folkskolan (Arf)

Anställnings- och avlöningsvillkor för småskollärare m. fl. vid uppehållande av folkskollärartjänst. I kungörelsen 1954: 230 har meddelats bestämmelser att tillämpas under läsåren 1954/55—1960/61 angående småskollärares övertagande av undervisningen i tredje klassen i folkskolor av A-formen, vid vilka eljest skulle nyanställas icke-ordinarie folkskollärare eller meddelas fortsatt förordnande för extra folkskollärare, som ej avlagt folkskollärarexamen. Till dylik tjänstgöring må ifrågakomma endast sådan småskollärare, som under närmast föregående läsår uppehållit undervisningen i motsvarande läraravdelning av andra klassen, dock må, om läraren vid nämnda läsårs slut frånträtt sin tjänstgöring vid skolan, annan småskollärare ifrågakomma. Här avsedd småskollärare är skyldig att mot ersättning enligt de för timlärare i småskola gällande grunderna meddela undervisning i egen avdelning 2 veckotimmar utöver honom enligt 4 § 2 mom. första stycket Arf åliggande undervisningsskyldighet.

I fall, som avses i nämnda kungörelse, bibehåller sålunda vederbörande sin anställning som småskollärare. Då småskollärare, lärare vid mindre folkskola eller biträdande lärare eljest anställas för tjänstgöring på folkskolestadiet, erhåller läraren förordnande som extra folkskollärare. Enligt för innevarande läsår av Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1954 meddelade bestämmelser äger läraren därvid — i den mån det är för honom förmånligare än en tillämpning av eljest gällande bestämmelser — under förordnandet uppbara läsårsdaglön enligt löneklassen närmast över den, i

vilken han är placerad såsom småskollärare, lärare vid mindre folkskola eller biträdande lärare. Ordinarie eller extra ordinarie småskollärare, lärare vid mindre folkskola eller biträdande lärare, vilken under redovisningsåret 1954/55 förordnas som extra folkskollärare och till följd härav erhåller minskade löneförmåner, må vidare kunna erhålla lönefyllnad enligt vissa grunder.

Bestämmelser om tjänsteförening har intagits i 5 § Arf. Dessa bestämmelser medför intet hinder mot att ordinarie eller extra ordinarie småskollärare förordnas som extra folkskollärare.

I fråga om avlöning åt ordinarie lärare som är tjänstledig för att uppehålla annan lärartjänst stadgas i 11 § 2 mom. Arf följande:

Förordnas ordinarie folkskollärare eller småskollärare att med full tjänstgöring uppehålla annan folkskollärary- respektive småskollärarytjänst, skall han i avlöningshänseende behandlas som om den uppehållna tjänsten vore ordinarie och läraren ordinarie innehavare av densamma samt sålunda frånträda samtliga med den egna tjänsten förenade avlöningsförmåner. Vad här sagts om småskollärare äger även tillämpning å lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare.

Vad ovan sagts skall gälla jämväl i den mån förordnandet avser ferietid.

Därest förordnandet omfattar eller enligt vad i 3 § 3 mom. sägs skall anses omfatta hel termin, skall vad i första stycket sagts gälla även i fråga om sådan ferietid, som infaller under samma kalenderhalvår som terminen men icke omfattas av förordnandet.

I en av skolöverstyrelsen med yttrande den 10 november 1953 överlämnad framställning har *Sveriges småskollärarynneförbund* hemställt om pensionsrätt för vissa småskollärare, som tjänstgör på folkskolestadiet, och därvid anfört i huvudsak följande.

Vid tjänstgöring på folkskolestadiet skall småskollärarynna förordnas till extra folkskollärare och alltså tillhöra lönegrad Cg 17. I regel torde de småskollärarynner, som vikarierar på folkskolestadiet, icke tillhöra de yngsta, utan regelmässigt torde de inneha ordinarie småskollärarytjänst. Eftersom de är tjänstlediga från denna, behåller de alltså sin pensionsrätt under tiden för tjänstgöringen på folkskolestadiet. Enligt den tolkning, som givits åt pensionsbestämmelserna, äger de också därvid tillgodoräkna tjänstgöringstiden på folkskolestadiet såsom tjänstår för pension såsom småskollärarynna.

Emellertid blir det med den förutsebara utökningen av denna användning av småskollärarynner på folkskolestadiet allt vanligare att dylik tjänstgöring verkställas också av småskollärarynner, som icke erhållit ordinarie småskollärarytjänst. Om en sådan lärarynna omedelbart före tjänstgöringen på folkskolestadiet varit extra ordinarie småskollärarynna, kan hon — på grund av det speciella extraordinariebegreppet inom folk- och småskolan — icke få behålla sin pensionsrätt såsom extra ordinarie småskollärarynna under tjänstgöringen på folkskolestadiet. Hon mister alltså sin pensionsrätt och kan aldrig få någon ny pensionsrätt, så länge hon tjänstgör på folkskolestadiet. Lika bekymmersamt i pensionshänseende är det för dem, som tar vikariat på folkskolestadiet innan de någon gång varit extra ordinarie småskollärarynner.

Detta problem har en alldeles speciell aktualitet för ett stort antal småskollärarynner i Norrbotten. Inom många av skoldistrikten längst i norr

har nämligen rått en utpräglad brist på folkskollärare under en mycket lång tid. Det är t. ex. icke ovanligt i dessa skoldistrikt med småskollärarinnor, som redan tjänstgjort på folkskolestadiet i 10—15 år. För dessa lärarinnor är pensionsfrågan nu brännande.

I sitt yttrande över framställningen har *skolöverstyrelsen* tillstyrkt densamma och därvid framhållit, att behov föreligger av en fastare reglering av löne- och anställningsförhållandena för småskollärare vid tjänstgöring å folkskolestadiet, då det kan förväntas, att småskollärare i ökad utsträckning reguljärt kommer att tagas i anspråk för sådan vikariatstjänstgöring. Denna fråga får därvid enligt överstyrelsens mening ses i nära samband med de särskilda åtgärder, vilka av statsmakterna under senare år vidtagits för att utsträcka folkskollärarnas arbetsområde till de högre skolorna. I konsekvens därmed avses nämligen i första hand småskollärare i motsvarande utsträckning tagas i anspråk för täckande av uppkommande underskott av lärare på folkskolestadiet.

Enligt överstyrelsens mening bör småskollärare, som redan innehar ordinarie eller extra ordinarie anställning som småskollärare, under förordnande att uppehålla folkskollärartjänst — vare sig förordnandet avser hel termin eller endast del därav — icke förordnas som extra folkskollärare. I stället bör i anställnings- och avlöningshänseende så anses, som om läraren under förordnandet är innehavare av anställning som småskollärare, varvid dock lönen och tjänstgöringsskyldigheten bör bestämmas på visst i det följande angivet sätt. I sådant fall bör bestämmelserna i 11 § 2 mom. Arf i tillämpliga delar få äga motsvarande giltighet även på extra ordinarie småskollärare. Läraren skall sålunda frånträda samtliga med den egna tjänsten förbundna avlöningsförmåner, vilket bör gälla jämväl i den mån förordnandet avser ferietid. Vid helterminsförordnande skall detta gälla även i fråga om sådan ferietid, som infaller under samma kalenderhalvår som terminen men icke omfattas av förordnandet. En extra ordinarie småskollärare, som beviljas tjänstledighet för att hel termin uppehålla folkskollärartjänst, bör sålunda avstå lön från den egna tjänsten för hela kalenderhalvåret och i stället äga uppbära motsvarande avlöningsförmåner å den uppehållna tjänsten.

Här avsedd tjänstgöring bör författningsenligt få tillgodoräknas som tjänstår för pension som småskollärare.

Genom den föreslagna anordningen kommer kalendermånadslön att utgå i stället för läsårsdaglön. Härigenom undanröjes åtskilliga ojämnheter i den nuvarande löneberäkningen, vilka sammanhänger med dels skillnaden i belopp mellan kalendermånadslön och läsårsdaglön, dels skillnaden mellan förordnande under hel termin och under del av termin. Vid förordnande kortare tid än en termin kan nämligen för närvarande ersättningen bli ganska betydande, eftersom ferielön ej skall avstås å småskollärartjänsten och läsårsdaglön utgår å folkskollärartjänsten.

Småskollärare, som icke redan innehar ordinarie eller extra ordinarie anställning som småskollärare och icke heller är pensionerad, bör om förutsättningar härför föreligger enligt 3 § Arf, vid förordnande å folkskollärar-

tjänst anställas såsom extra ordinarie småskollärare på sätt i nämnda stadgande anges. Anställes sålunda småskollärare under pågående termin för tjänstgöring å folkskolestadiet till terminens slut och har hon i samma skoldistrikt varit anställd som extra ordinarie eller extra småskollärare under den förflutna delen av terminen, bör hon erhålla extra ordinarie anställning, vilken i dylikt fall skall omfatta hela det kalenderhalvår, under vilket terminen infaller.

I övriga fall bör småskollärare anställas som extra småskollärare, varvid dock under enahanda förhållanden som förut sagts förordnande som extra ordinarie småskollärare bör erhållas vid tidigare tjänstgöring under terminen inom samma skoldistrikt.

Vid löneavvägningen för här angivna småskollärare bör uppmärksammas, att extra folkskollärare utan föreskriven kompetens för närvarande åtnjuta lön enligt löneklass 17. En lägre löneklassplacering synes därför icke lämplig för de småskollärare, vilka erhåller förordnande å folkskolestadiet. Extra småskollärare hänföres för närvarande till löneklasserna 11—14, extra ordinarie till 13—16 och ordinarie till 15—18. För de extra och extra ordinarie småskollärarnas del innebär detta, att lönen bör utgå enligt löneklass 17. De ordinarie småskollärarna skulle emellertid genom en sådan löneavvägning i vissa fall åsamkas löneminskning. Överstyrelsen föreslår därför, att småskollärare under vikariat å folkskollärartjänst skall åtnjuta lön enligt löneklass närmast överstigande den, i vilken hon är placerad som småskollärare, dock lägst löneklass 17. I konsekvens härmed bör undervisningsskyldigheten vara densamma som för folkskollärare.

För tilläggstimmar på folkskolestadiet bör timarvode utgå enligt för folkskolan gällande grunder eller, vid den tidpunkt då utlåtandet avgavs, efter TC 17.

Här ifrågavarande småskollärare bör självfallet på vanligt sätt placeras och uppflyttas i löneklass i småskollärartjänsten.

Den i det föregående föreslagna regleringen avses i tillämpliga delar skola gälla även biträdande lärare och lärare vid mindre folkskolor, ävensom nomadlärare, lärare vid sjukvårdsanstalt och barnhem samt övriga befattningshavare, vilka anges i 1 § 2 mom. Arf, i den mån vederbörande avlagt småskollärarexamen.

Från bestämmelserna bör undantagas pensionsavgångna småskollärare, vilka anställes och avlönas enligt kungörelsen 1950:515. Bestämmelserna bör ej heller äga tillämpning å sådana småskollärare som avses i förutnämnda kungörelse 1954:230 eller som undervisar i hjälpklass å folkskolestadiet enligt Kungl. Maj:ts brev den 11 maj 1951, eftersom ifrågavarande småskollärare tjänstgör å folkskolestadiet utan att uppehålla folkskollärartjänst.

Utlåtanden i ärendet har vidare avgivits av *statskontoret* den 9 december 1953 och av *statens lönenämnd* den 11 december 1953. Varken statskontoret eller lönenämnden har funnit anledning till erinran mot av överstyrelsen

framlagda förslag. Lönenämnden förutsätter emellertid, att de föreslagna bestämmelserna skall äga tillämpning i samtliga de fall, då småskollärare anställas såsom folkskollärare eller uppehåller folkskollärartjänst.

De särskilda åtgärder, vilka av statsmakterna under senare år vidtagits för att tillgodose det ökade behovet av lärare vid de högre skolorna, har bl. a. medfört ett visst underskott å folkskollärare med föreskriven kompetens för undervisning å folkskolestadiet. Det har då fallit sig naturligt att i första hand anlita småskollärare för att täcka den uppkomna lärarbristen på folkskolestadiet.

I likhet med skolöverstyrelsen finner jag det icke tillfredsställande, att småskollärare, som icke innehar ordinarie tjänst, skall vara ogynnsammare ställd i pensionshänseende under uppehållande av vakant folkskollärartjänst än om han bestred småskollärartjänst. Skolöverstyrelsens förslag syftar till att åstadkomma likställdhet i detta hänseende. Med hänsyn härtill anser jag mig i huvudsak kunna godtaga förslaget. Jag ansluter mig även till skolöverstyrelsens uppfattning att undervisningsskyldigheten för här avsedda småskollärare skall vara densamma som för folkskollärare. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om timarvode för tilläggstimmar i här avsedda fall.

Skolöverstyrelsen har vidare föreslagit, att här ifrågavarande anordning skall tillämpas jämväl beträffande biträdande lärare och lärare vid mindre folkskola ävensom beträffande nomadlärare, lärare vid sjukvårdsanstalt och barnhem samt övriga befattningshavare, vilka avses i 1 § 2 mom. Arf, i den mån vederbörande avlagt småskollärarexamen. Även detta förslag anser jag mig kunna biträda.

Vad åter angår den ifrågasatta löneställningen för här avsedda lärare kan jag icke ansluta mig till skolöverstyrelsens förslag, att lönen skall utgå efter löneklassen närmast över den, i vilken läraren är placerad såsom småskollärare. Erinras må nämligen, att biträdande lärare och lärare vid mindre folkskola enligt Arf i innehavande anställning äger åtnjuta lön enligt löneklassen närmast över den, i vilken han är placerad. För ordinarie sådan lärare skulle alltså uppehållande av folkskollärartjänst icke innebära någon löneförbättring. Härtill kommer, att nu gällande bestämmelser möjliggör för småskollärare att vid förordnande å folkskollärartjänst erhålla lön efter den högsta för extra folkskollärare gällande löneklassen, d. v. s. löneklass 20. En jämförelse med löneförmånerna till ordinarie småskollärare, som undervisar i tredje klass enligt kungörelsen 1954: 230, ger dessutom vid handen, att dylik lärare som uppnått slutlöneklassen skulle erhålla högre lön än en ordinarie småskollärare i slutlöneklassen som uppehåller vakant folkskollärartjänst och därvid kan komma att undervisa i vilken som helst av folkskolestadiets klasser. Den senare läraren skulle enligt skolöverstyrelsens förslag kunna erhålla lön högst enligt löneklass 19, medan den förre erhåller lön efter löneklass 18 jämte timarvode för två undervisningstimmar i veckan, vilket sammanlagt ger mera än lön i 19 löneklassen.

Till undvikande av dessa ojämnheter i lönehänseende vill jag därför förordna, att småskollärare, som förordnas att med full tjänstgöringsskyldighet uppehålla folkskollärartjänst, erhåller lön efter den löneklass, som med två enheter överstiger den i vilken han är placerad såsom småskollärare, dock lägst efter löneklass 17, som är den lägsta för extra folkskollärare gällande löneklassen.

De föreslagna bestämmelserna bör, i enlighet med vad jag tidigare förordnat, gälla även biträdande lärare, lärare vid mindre folkskola och sådana i 1 § 2 mom. Arf nämnda befattningshavare som avlagt småskollärarexamen. Undantagna från bestämmelserna bör däremot, i anslutning till vad skolöverstyrelsen föreslagit, vara pensionsavgångna småskollärare, småskollärare, som avses i kungörelsen 1954: 230, samt småskollärare, som undervisar i hjälpklass på folkskolestadiet och som avlönas enligt av Kungl. Maj:t den 11 maj 1951 meddelade bestämmelser.

Erforderliga bestämmelser rörande anställnings- och avlöningsförhållandena för småskollärare m. fl. vid förordnande att med full tjänstgöringsskyldighet uppehålla folkskollärartjänst bör, därest riksdagen icke har något att erinra däremot, intagas i Arf.

Frågan om tjänstårsberäkning i pensionshänseende för sådana icke-ordinarie småskollärare, som uppehållit folkskollärartjänst under tid före de nya bestämmelsernas ikraftträdande, torde få prövas av Kungl. Maj:t i här för föreskriven ordning.

Skyldighet att mottaga tjänstebostad. I prop. 1955: 98 angående vissa frågor rörande tjänstebostäderna för folkskolans lärare har uttalats, att vid bifall till i propositionen framlagda förslag vissa ändringar erfordras i bl. a. avlöningsreglementet för folkskolan.

Angivna ändringar berör 26 § 1 mom. Arf, vilket stadgande reglerar lärares skyldighet att mottaga tjänstebostad. Beträffande ändringarnas sakliga innebörd torde jag få hänvisa till den i förenämnda proposition (s. 15—19) lämnade redogörelsen.

Avlöningsreglementet för övningslärare

Ändringar i anledning av prop. 1955: 25. I anslutning till riksdagens beslut i anledning av prop. 1955: 25 bör vissa ändringar ske i avlöningsreglementet för övningslärare. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta härom.

Ändringar erfordras vidare bl. a. i stadgan för övningslärare och i timplärarkungörelsen. Frågan om företagande av dessa ändringar torde framdeles få anmälas för Kungl. Maj:t.

Resekostnadsersättning m. m. till vissa lärare i övningsämnen. Enligt 7 § stadgan för övningslärare må i övningslärartjänst med minst 15 veckotimmars undervisningsskyldighet ingå tjänstgöring vid mer än en skola. I fråga

om folkskolan avses därvid med skola skoldistrikt. Fyllnadstjänstgöring kan alltså ej fullgöras vid annan folkskola i samma distrikt.

Ordinarie eller extra ordinarie lärare, som å sin tjänst meddelar undervisning minst 14 veckotimmar, må därutöver enligt 12 § 1 mom. stadgan tillgodoräkna högst tre veckotimmar, då fyllnadstjänstgöring föranleder tidsödande resor.

Medför fyllnadstjänstgöring kostnader för resor, skall dessa enligt 17 § avlöningsreglementet för övningslärare och 4 § tilläggsbestämmelserna till reglementet ersättas med skäligt belopp. Resa med järnväg ersättes därvid efter klass III. Dagtraktamente utgår icke. Där det skulle medföra större olägenhet för läraren att resa till eller från stationeringsorten samma dag, som han har fyllnadstjänstgöring å annan ort, och läraren därför övernattar utom stationeringsorten, må traktamente utgå med elva kronor för natt. Ersättningens belopp bestämmes av skolöverstyrelsen eller, efter överstyrelsens bemyndigande, av rektor vid statlig skola eller skolstyrelsen vid annan skola. För lärare anställd vid folkskola eller fortsättningsskola bestämmes dock ersättningens belopp av skolstyrelsen, sedan statens folkskolinspektör avgivit yttrande.

De nu återgivna bestämmelserna är endast tillämpliga å ordinarie och extra ordinarie övningslärare. De i 23 § avlöningsreglementet intagna bestämmelserna rörande timlärare innehåller ingen föreskrift om resekostnadsersättning m. m. Timlärare vid fortsättningsskolan kan emellertid enligt 8 § tilläggsbestämmelserna till reglementet under vissa betingelser erhålla ersättning för resor mellan bostadsort och kursort samt mellan kursorter i samband med tillträdande och avslutande av tjänstgöring vid fortsättningsskolan.

I skrivelse den 7 maj 1951 med förslag till kungörelse om bestridande under budgetåret 1950/51 av kostnaderna för avlöning enligt avlöningsreglementet för övningslärare m. m. hemställde *skolöverstyrelsen*, att Kungl. Maj:t måtte utfärda föreskrifter, att ersättning för resor i samband med fyllnadstjänstgöring, skulle utgå även till timlärare. I skrivelse den 26 mars 1952 med överlämnande av ett antal ansökningar från timlärare i övningsämnen om resekostnadsersättning m. m i samband med tjänstgöring i flera skolor förnyade skolöverstyrelsen sin ifrågavarande hemställan.

I skrivelse den 29 november 1952 anför *Svenska fackläraryrket* bl. a. följande.

Enligt bestämmelserna i avlöningsreglementet för övningslärare samt kungörelsen angående tilläggsbestämmelser till avlöningsreglementet för övningslärare kan resekostnads- och traktamentsersättning för övningslärare utgå endast i samband med fyllnadstjänstgöring. Då emellertid begreppet fyllnadstjänstgöring för folkskolans lärare förutsätter tjänstgöring i olika skoldistrikt har angivna bestämmelser kommit att verka synnerligen orätt-

vist. I de stora norrlandsdistrikten erhålla sålunda inte lärarna reseersättning vid tjänstgöring vid flera skolor inom samma distrikt trots de stora avstånden mellan skolorna. Detta medför inte endast en orättvisa ur lärarnas synpunkt, vilka i flera fall få sina inkomster väsentligt minskade på grund av de dryga resekostnaderna, utan medför även att ifrågavarande skoldistrikt ha exceptionella svårigheter att erhålla kompetenta lärarkrafter.

För att ernå en tillfredsställande ändring av nuvarande bestämmelser beträffande utbetalande av rese- och traktamentsersättning till övningslärare bör inte kravet på fyllnadstjänstgöring upprätthållas för dylik ersättningsutbetalande. Likaledes bör bestämmelserna i 12 § 1 mom. stadgan för övningslärare ändras såtillvida, att ordinarie och extra ordinarie lärare, som å sin tjänst meddelar undervisning minst 14 veckotimmar, därutöver må tillgodoräkna högst tre veckotimmar då tjänstgöringen föranleder tidsödande resor. Även här föreslås sålunda att förmånerna i samband med tidsödande resor inte skola vara sammankopplade med begreppet fyllnadstjänstgöring.

Förbundet hemställer, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder att resekostnadsersättning och traktamente till övningslärare kommer att utgå oberoende av om läraren har fyllnadstjänstgöring eller ej; reseersättningen bör härvid fastställas på sådant sätt att den utgår för samtliga lärare, som måste förflytta sig mer än tre kilometer mellan de olika skolor, där undervisningen fullgöres. Vidare hemställes, att ordinarie och extra ordinarie övningslärare vid folkskolan erhåller rätt att vid tidsödande resor tillgodoräkna högst tre veckotimmar utöver den fastställda undervisningsskyldigheten å tjänsten, därest tjänstgöringen utgör minst 14 veckotimmar, oberoende av om fyllnadstjänstgöring föreligger eller ej.

Över framställningen har skolöverstyrelsen, statens lönenämnd och statskontoret efter remiss avgivit utlåtanden.

Skolöverstyrelsen ansluter sig i sitt utlåtande till Svenska facklärarförbundets uppfattning och tillstyrker framställningen, dock med den begränsningen att avståndet mellan skolorna bör överstiga 5 km för att resekostnadsersättning skall utgå.

Statens lönenämnd finner i och för sig sakliga skäl tala för att övningslärare, som tjänstgör vid flera skolor inom samma skoldistrikt, i fråga om rätt till resekostnadsersättning och traktamente samt rätt att tillgodoräkna högst tre veckotimmar för tidsödande resor behandlas som om 17 § avlöningsreglementet för övningslärare, jämförd med 4 § tillägsbestämmelserna till samma reglemente, samt 12 § 1 mom. stadgan för övningslärare varit tillämpliga å honom, d. v. s. som om fall av fyllnadstjänstgöring föreligger.

Statskontoret ifrågasätter, huruvida tillräckliga skäl föreligger att för folkskolans övningslärare införa generell rätt till resekostnads- och traktamentsersättning, då fråga icke är om fyllnadstjänstgöring och hänvisar härvid till 1941 års lärarlönesakkunnigas uttalande (prop. 1950: 234, s. 38), att fråga om dylik ersättning bör få prövas av Kungl. Maj:t.

I utlåtande den 20 oktober 1953 över ett av särskild utredningsman inom

ecklesiastikdepartementet den 22 maj 1953 avgivet förslag angående ändrade grunder för statsbidrag till avlönande av övningslärare samt fördelning av kostnader för avlöning vid fyllnadstjänstgöring m. m. berör *skolöverstyrelsen* de av facklärarförbundet upptagna spörsmålen och anför därvid bl. a.

Enligt bestämmelserna i 17 § avlöningsreglementet för övningslärare och 4 § tilläggsbestämmelserna till detta reglemente kan resekostnads- och traktamentsersättning till övningslärare utgå endast i samband med fyllnadstjänstgöring. Då emellertid begreppet fyllnadstjänstgöring för folkskolans lärare förutsätter tjänstgöring i olika skoldistrikt, utgår f. n. icke sådan ersättning till övningslärare vid tjänstgöring vid flera skolor inom samma distrikt. För att över huvud extra ordinarie och ordinarie övningslärartjänster skola kunna inrättas inom många skoldistrikt, måste tjänstgöringen förläggas till skilda skolor inom distriktet. I landsbygdsdistrikten, där avstånden ofta äro stora mellan skolorna, medföra resorna mellan de olika skolorna dryga kostnader. Då dessa kostnader åvila läraren, ha svårigheter ofta yppat sig för distriktet att till sådana tjänster förvärva kompetenta lärarkrafter, vilket förhållande i sin mån bidragit till att minska distriktens intresse för inrättande av reglerade övningslärartjänster. Möjligheten till ersättning för läraren för sådana resor skulle utan tvivel vara ägnad undanröja dessa olägenheter och därigenom befrämja en mer ändamålsenlig utveckling av övningslärartjänsterna inom landsbygdsdistriktet. *Överstyrelsen* föreslår därför en sådan ändring av gällande bestämmelser, att rese- och traktamentsersättning må utgå till övningslärare vid folk- och fortsättningsskola vid resa mellan olika skolor inom distriktet, där undervisning fullgöres, under förutsättning att avståndet mellan skolorna vid sådan resa överstiger 5 km. — — — Likaledes böra bestämmelserna i 12 § 1 mom. stadgan för övningslärare ändras på sådant sätt, att ordinarie och extra ordinarie lärare, varom här är fråga, som å sin tjänst meddelar undervisning minst 14 veckotimmar, därutöver må tillgodoräkna högst tre veckotimmar, då tjänstgöring föranleder tidsödande resor.

Skolöverstyrelsen upptager vidare ånyo i sitt utlåtande frågan om resekostnadsersättning m. m. till timlärare i övningsämnen. Då stadgandena härom får anses avse endast ordinarie och extra ordinarie lärare, har *överstyrelsen* icke ansett sig kunna utge ersättning för timlärares resor i samband med fyllnadstjänstgöring. Enligt *överstyrelsens* mening bör emellertid ersättning skäligen utgå även för timlärares motsvarande resor. Det kan exempelvis knappast anses skäligt, att en vikarie, som har timlärarförordnande, själv skall bekosta sina resor, medan reseersättning utgår till tjänstens ordinarie innehavare. *Överstyrelsen* erinrar därvid även, att timlärare icke äger tillgodoräkna tidsödande resor i samband med fyllnadstjänstgöring såsom visst antal veckotimmar. *Överstyrelsen* hemställer om sådan ändring av ifrågavarande bestämmelser, att möjlighet att erhålla resekostnadsersättning och traktamente beredes även timlärare i övningsämnen i samband med fyllnadstjänstgöring.

I likhet med *skolöverstyrelsen* finner jag starka skäl tala för att timlärare, som uppehåller ordinarie eller extra ordinarie övningslärartjänst,

med vilken är förenad fyllnadstjänstgöring, och som icke kan beredas extra ordinarie anställning på grund av bristande behörighet eller emedan förordnandet omfattar kortare tid än en termin, tillerkännes resekostnadsersättning. Såsom villkor härför bör emellertid gälla, att timläraren fullgör hela den för tjänsten fastställda undervisningen samt att resekostnadsersättning skulle ha utgått, därest han varit innehavare av tjänsten. Jämväl traktamente för natt torde under angivna förutsättningar böra utgå enligt samma grunder och med samma belopp, som gäller för ordinarie och extra ordinarie övningslärare med fyllnadstjänstgöring. Däremot bör restid alltjämt icke kunna inräknas i undervisningsskyldigheten för timlärare.

Vad åter angår de framställda yrkandena, att begreppet fyllnadstjänstgöring för folkskolans del skulle utsträckas till att avse övningslärares tjänstgöring vid olika skolor inom samma skoldistrikt, får jag erinra, att jämväl lärare i kunskapsämnen vid folkskolan kan ha sin tjänstgöring förlagd till olika skolor inom det skoldistrikt, där de är anställda. Sist angivna lärare är icke berättigade till av statsmedel utgående resekostnadsersättning m. m. Jag är därför icke beredd att tillstyrka, att övningslärare vid folkskolan av statsmedel beredes ersättning för resor mellan olika skolor, då fråga icke är om fyllnadstjänstgöring vid skola i annat skoldistrikt. Vid sådant förhållande synes ej heller i angivna fall restid böra få inräknas i undervisningsskyldigheten.

Därest riksdagen icke har något att erinra häremot, torde i 23 § avlösningsreglementet för övningslärare böra intagas bestämmelse om resekostnadsersättning och traktamente till timlärare, som uppehåller ordinarie eller extra ordinarie övningsläraertjänst med vilken är förenad fyllnadstjänstgöring.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut i anledning av de förenämnda framställningar från enskilda lärare, vilka överlämnats av skolöverstyrelsen.

Prästlönerreglementet

Barntillägg till kyrkoherde i svensk församling i utlandet. Bestämmelserna i 29 § 8 mom. prästlönerreglementet om barntillägg till kyrkoherde i svensk församling i utlandet torde få ändras efter i princip samma grunder, som i det föregående föreslagits i fråga om de i 33 § Saar upptagna bestämmelserna om barnbidrag till utomlands stationerad personal vid utrikesförvaltningen.

Förhöjning av bostadsavdrag för prästerliga tjänstebostäder. I förut omnämnda prop. 1955:98 har framlagts förslag till höjning av de i 21 § boställsordningen för folkskolans lärare upptagna hyresavdragen för tjänstebostäder. De föreslagna hyreshöjningarna utgör ett provisorium i avvaktan på de ställningstaganden i tjänstebostadsfrågorna, som kan bli en följd av 1952 års tjänstebostadsutrednings kommande förslag.

Angivna förslag har jag funnit aktualisera frågan om en höjning jämväl

av de i 33 § prästlönereglementet upptagna bostadsavdragen, vilka i likhet med hyresavdragen för folkskolans lärare fastställts på grundval av uppgifter från 1945 års hyresräkning.

Svenska prästförbundet, som beretts tillfälle att framföra sina synpunkter på frågan, har därvid uttalat bl. a., att förbundet, enär kändedom om saken erhållits för sent, icke haft möjlighet att taga ställning till frågan samt att förbundet anser, att en justering av bostadsavdragens storlek bör föregås av en utredning, som tar hänsyn till bostädernas standard, deras användning i församlingsarbetet och övriga faktorer, som i detta fall måste beaktas.

För folkskolans tjänstebostäder hade de sakkunniga för översyn av vissa statsbidrag på skolväsendets område i sitt betänkande (SOU 1954: 27) funnit en generell hyreshöjning med omkring 25 procent böra ske. Detta procenttal hade valts med hänsyn till att bostadsposten i levnadskostnadsindex höjts med ungefär detta tal från år 1945 till juni 1954. Det i förenämnda proposition framlagda förslaget innefattar emellertid en i två hänseenden differentierad hyreshöjning. Större höjningar föreslås sålunda till en början för bättre bostäder än för sämre, så att höjningen skall utgöra ungefär 30 procent för A-bostäder, 25 procent för B-bostäder och 15 procent för C-bostäder. Vidare föreslås ett högre procenttal för nybyggda A-bostäder — bostäder som tagits i bruk som tjänstebostäder efter utgången av år 1950 — än för äldre dylika bostäder. I medeltal för samtliga nu befintliga tjänstebostäder utgör den föreslagna hyreshöjningen ungefär 25 procent.

För de prästerliga tjänstebostäderna är bostadsavdragen ej differentierade efter bostadskvaliteten på sätt som skett vid folkskolan. För de olika hyresgrupperna är fastställda ett bostadsavdragsbelopp för domprostar, kyrkoherdar m. fl. och ett för komministrar m. fl. Bostadsavdragen är beräknade med utgångspunkt från en såsom normal ansedd bostad om sex rum och kök för kyrkoherde samt fem rum och kök för komminister, exklusive expeditionsrums. Prästerliga tjänstebostäder finns — till skillnad mot vid folkskolan — jämväl i hyresgrupp 5.

Jämväl kyrkoherde- och komministerbostädernas hyror torde komma att bli föremål för övervägande av tjänstebostadsutredningen, varför en nu företagen höjning liksom i fråga om folkskolan måste utgöra ett provisorium. Med hänsynstagande till de i viss mån särpräglade förhållandena beträffande de prästerliga tjänstebostäderna har jag funnit mig böra föreslå, att tills vidare bostadsavdragen, såvitt avser hyresgrupperna 1—4, uppräknas med ungefär 25 procent och att härigenom framkommande avdrag för hyresgrupp 4 göres tillämpliga jämväl för bostäder i hyresgrupp 5. Därest riksdagen ej har något att erinra häremot, bör ändring av angivna innebörd företagas i 33 § 5 mom. prästlönereglementet.

Kungörelsen angående statsbidrag till centrala verkstadsskolor

I förut omförmälda prop. 1955: 25 har jämväl föreslagits vissa ändringar i löneställningen för rektorer och yrkeslärare vid centrala verkstadsskolor.

I anledning av riksdagens beslut i detta avseende torde Kungl. Maj:t få vidtaga erforderliga ändringar i kungörelsen den 22 juni 1951 (nr 586) angående statsbidrag till nämnda skolor.

III. Beredskapsersättning i vissa fall

Enligt 37 § 1 mom. Saar utgår enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut, avlöningsförstärkningar och befattningsarvoden m. m. Dylika bestämmelser har meddelats i tilläggsbestämmelserna till Saar. Enligt bilaga D, avd. II B, till dessa bestämmelser utgår i vissa angivna fall särskild ersättning för vecka räknat till tjänstemän vid statens järnvägar, statens vattenfallsverk, försvarets fabriksverk och Södertälje kanalverk vid fullgörande av s. k. beredskapstjänst. Enligt avd. III D i nyssnämnda bilaga utgår liknande beredskapsersättningar till tjänstemän vid försvaret i vissa fall.

Beträffande grunderna för beredskapsersättningarnas bestämmande får jag hänvisa till de redogörelser härför, som lämnats i prop. 1951: 190 (sid. 8—10), 1952: 204 (sid. 52—54) och 1953: 194 (sid. 19 o. 20).

Med stöd av riksdagens i skrivelse 1948: 351 givna bemyndigande har Kungl. Maj:t medgivit beredskapsersättning till ytterligare några kategorier av tjänstemän. Dessa beslut torde nu böra underställas riksdagens prövning.

Genom beslut den 3 september 1954 har Kungl. Maj:t sålunda på framställning av *försvarets civilförvaltning*, med giltighet tills vidare från och med den 1 april 1953 räknat, bemyndigat ämbetsverket att, på därom av chefen för Ostkustens marindistrikt gjord framställning, medge att till kryptoutbildat kanslibitråde, som bestrider beredskapstjänst för kryptotekniker vid marindistriktet, ersättning må utbetalas enligt de grunder, som enligt avd. III D förenämnda bilaga gäller angående ersättning till civil personal med telefonistgöromål, som bestrider beredskapstjänst.

Kungl. Maj:t har vidare med anledning av en av *chefen för marinen* gjord framställning genom beslut den 10 september 1954 medgivit, att förråds-mästare vid vissa drivmedelsförråd må för dem åvilande beredskapstjänstgöring beredas motsvarande ersättning, som enligt avd. III D förenämnda bilaga utgår till vid där avsedd central drivmedelsanläggning anställd förrådsförvaltare eller förråds-mästare, som utöver ordinarie arbetstid tas i anspråk för bevakningstjänst.

Jag torde vidare få anmäla, att *försvarets civilförvaltning* i skrivelse den 4 februari 1955, med överlämnande av en av chefen för Västkustens marindistrikt hos ämbetsverket gjord framställning, hemställt om bemyndigande att på därom av cheferna för Sydkustens och Västkustens marindistrikt gjorda framställningar medge, att till kanslibitråde, som bestrider beredskapstjänst vid marindistriktet, må utbetalas ersättning enligt samma grunder som tidigare medgivits beträffande motsvarande befattningshavare vid Ostkustens marindistrikt.

I ärendet har upplysts, att behov av beredskapstjänstgöring icke torde föreligga för kryptoutbildad civil personal vid övriga marindistrikt eller vid kustartilleriet. Icke heller inom armén eller flygvapnet skulle så vara fallet.

För den av ärendet berörda personalen synes föreligga motsvarande tjänstgöringsförhållanden som vid Ostkustens marindistrikt. Med hänsyn härtill finner jag mig kunna biträda framställningen. Därest riksdagen godkänner det den 3 september 1954 lämnade bemyndigandet och icke heller i övrigt har något att erinra häremot, torde begärt bemyndigande för försvarets civilförvaltning få meddelas att gälla fr. o. m. den 1 januari 1955.

IV. Löneförmåner till deltagare i kurser i företagsdemokrati

Frågan om ersättning till deltagare i kurs i företagsdemokrati upptogs ursprungligen av Statstjänarkartellen i skrivelse den 14 februari 1949. Efter att ha framhållit behovet av särskilda kurser i företagsdemokrati för tjänstemän och arbetare, som fungerar som ledamöter i företagsnämnd eller som företagsombud, hemställde kartellen, att inom statsförvaltningen anställda tjänstemän och arbetare måtte vid deltagande i av personalorganisation anordnad kurs i företagsdemokrati äga åtnjuta, tjänstemän oavkortad lön och arbetare semesteravlönning, jämte för båda kategorierna fria resor till och från den plats där dylik kurs hålles.

Efter remissbehandling av framställningen upptog föredragande statsrådet frågan i prop. 1950: 139. Därvid anförde föredraganden bl. a.

De organ för information och samråd, som under benämningen företagsnämnder kommit till stånd inom försvaret, kommunikationsverken och vissa delar av den allmänna civilförvaltningen, utgöra ett viktigt led i strävandena att på olika vägar rationalisera statsförvaltningen och samtidigt skapa arbetsförhållanden, vilka äro ägnade att öka arbetsglädjen och trivseln hos de anställda. Då företagsnämndernas (företagsombudens) verksamhet i produktionsfrämjande syfte kan bliva av stort värde för statsverket, om dessa organ rätt handhava sin uppgift, synes det mig angeläget, att ledamöterna och deras suppleanter — såväl representanterna för de anställda som de av företagsledningen utsedda — äro väl skickade för sin uppgift.

Föredraganden fann en utbildningsverksamhet av företagsnämndernas ledamöter betydelsefull och värd statens stöd. Därvid var det dock angeläget, att myndigheterna själva tog aktiv del i de föreslagna kursernas organisation. Kursplanerna borde därför göras upp av myndighet och personalorganisationer i samråd och det slutliga fastställandet förbehållas myndigheten, som även skulle ha att fastställa antalet kursdeltagare. Under angivna förutsättningar föreslogs, att kursdeltagare skulle erhålla rätt att bibehålla oavkortad lön under kurs samt förmånen av fria resor enligt billigaste färdsätt till och från kurs. Rätten att bibehålla oavkortad lön begränsades dock i propositionen till två dagar jämte, i förekommande fall, erforderlig restid. Beträffande kostnaderna för kost och logi till kursdeltagare borde dessa falla på de medverkande personalorganisationerna i vad det gällde personalens representanter. I fråga om kursdeltagare, som representerade verksledningen, ansågs dock dessa kostnader böra stanna å organisationerna endast i den

mån överenskommelse härom träffades mellan myndigheten och organisationerna.

Genom riksdagens skrivelse den 9 maj 1950, nr 169, bemyndigades Kungl. Maj:t, att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen föreslagits meddela bestämmelser i ämnet. Bestämmelserna utfärdades genom cirkulär till statsmyndigheterna den 9 juni 1950, nr 352, varvid dock undantogs sådan personal, för vilken överenskommelsen om inrättande av företagsnämnder har karaktären av kollektivavtal. För den huvudsakliga delen av denna grupp, anställda inom försvaret, har sedermera överenskommelse om motsvarande förmåner träffats mellan försvarets avtalsdelegation och Försvarsverkens civila personals förbund.

Statlig befattningshavare äger enligt cirkuläret bl. a. rätt att efter medgivande av myndigheten vid deltagande i kurs i företagsdemokrati m. m. bibehålla oavkortad lön under två dagar jämte restid. Såsom förutsättningar härför gäller enligt cirkuläret bl. a., att kursen skall anordnas av vederbörande myndighet och personalorganisationerna gemensamt, att kursplanen skall slutligt fastställas av myndigheten samt att myndigheten skall fastställa antalet kursdeltagare.

I skrivelse den 16 februari 1955 har *Statstjänarkartellen* återkommit till frågan och föreslår en förlängning av kurstiden. Efter att ha framhållit att kurser av så kort varaktighet som två dagar icke ger tillräckligt utrymme för en önskvärd behandling av de frågor, som bör förekomma vid företagsnämndskurserna, hemställer kartellen, att bestämmelserna om ersättning för deltagande i kurser beträffande företagsnämndernas verksamhet ändras på det sättet att begränsningen till två dagar med rätt till oavkortad lön upphäves eller, om detta förslag icke bifalles, att antalet dagar utökas från två till fem. Till stöd för detta förslag har kartellen anfört i huvudsak följande.

Under den tid företagsnämnderna verkat har på skilda områden en rätt betydande kursverksamhet ägt rum. Som exempel kan nämnas, att inom Järnvägsmannaförbundets verksamhetsområde år 1952 ordnats 12 tvådagarskurser med 550 deltagare, under januari—april år 1955 är 11 kurser planerade med 550 deltagare, och att inom Telegraf- och telefonmannaförbundets verksamhetsområde under åren 1952—54 ordnats 7 kurser. Även på andra områden av statsförvaltningen har kursverksamhet ordnats eller för den närmaste tiden planerats.

Allt efter som företagsnämndernas verksamhet fortgått och utvidgats har det visat sig att kurser av så kort varaktighet som två dagar inte ger tillräckligt utrymme för en önskvärd behandling av de frågor, som bör förekomma vid kurserna. För att kursdeltagarna icke endast genom föreläsningar skall beredas möjlighet till elementär kunskap om ramen för företagsnämndernas uppgifter och arbetssätt utan också genom grupparbete beredas möjligheter till mera ingående diskussioner om olika detaljfrågor och om nämndarbetets utveckling synes det nödvändigt att kurserna i fortsättningen får omfatta flera dagar än hittills.

Över Statstjänarkartellens framställning har, efter remiss, utlåtanden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd.

Statskontoret har för sin del icke funnit, att enbart på grundval av föreliggande framställning åtgärder kan vidtagas för en förlängning av antalet kursdagar med oavkortad lön och såsom skäl härför framhållit i huvudsak följande.

Innan ställning tages till framställningen synes närmare böra klarläggas, huruvida vederbörande myndigheter, som ha att fastställa kursplanerna, anse det oundgängligen påkallat, att ytterligare dagar avses för kursverksamheten. Ämbetsverket håller vidare före, att rätten till oavkortad lön även i fortsättningen bör begränsas till visst antal dagar.

Statens lönenämnd har ansett, att med hänsyn till de villkor, som är förknippade med rätten till oavkortad lön för deltagare i kurser i företagsdemokrati m. m., betänkligheter icke behöver möta mot ett upphävande av den nuvarande begränsningen till två dagar. Lönenämnden har fördenskull tillstyrkt bifall till vad Statstjänarkartellen i första hand hemställt.

I de värderingar av företagsnämndernas viktiga uppgifter som samarbetsorgan mellan de statliga myndigheterna och deras personal, som kom till uttryck i 1950 års proposition, vill jag gärna instämma. Det synes mig också angeläget nämna, att sedan statsmakterna senast hade anledning behandla denna fråga en ytterligare utbyggnad av nämndverksamheten har skett inom statsförvaltningen. Sålunda finnes numera även vid de flesta myndigheter inom den allmänna civilförvaltningen inrättade s. k. samarbetsnämnder. För närvarande finnes företags- eller samarbetsnämnder inrättade inom 53 statliga verk och myndigheter. Nämnderna fördelar sig på 12 centrala och 685 lokala nämnder. Den personal, som beröres av nämndernas verksamhet, uppgår till omkring 215 000. Inom civildepartementet har numera också i likhet med vad som tidigare skett inom Svenska arbetsgivarföreningens verksamhetsområde en speciell tjänsteman fått i uppdrag att centralt handlägga samarbetsfrågorna och främja samarbetsorganens verksamhet.

Den särskilda form av skolningsverksamhet i de företagsdemokratiska frågeställningarna, som introducerats på det statliga området med gemensamma kurser för såväl arbetsgivarens som personalens representanter i nämnderna, har enligt vad jag inhämtat slagit synnerligen väl ut vid de kurser, som hittills kommit till stånd. En dylik gemensam utbildning synes mig också ligga helt i linje med företagsdemokratiens grundtankar.

Mot Statstjänarkartellens uppfattning, att kurser av så kort varaktighet som två dagar icke ger tillräckligt utrymme för en önskvärd behandling av de frågor som bör förekomma vid företagsnämndskurserna, har ingen gensaga rests från remissinstansernas sida. Det råder dock olika meningar mellan statskontoret och lönenämnden, huruvida det även i fortsättningen i bestämmelserna för kursverksamheten generellt skall fastställas ett visst

antal dagar för rätt till oavkortad lön eller om denna begränsning skall upphävas och myndigheterna var för sig skall få bestämma kursernas längd. De erfarenheter, som hittills samlats i civildepartementet angående företags- och samarbetsnämndernas verksamhet inom statsförvaltningen, och den begränsade kursverksamhet, som hittills bedrivits, ger icke något entydigt svar på den frågan. Att den nuvarande kurstiden av två dagar är för kort — framförallt genom praktiserandet av den nya studieformen grupparbete — torde dock stå klart. Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t efter framställning av försvarets centrala företagsnämnd den 26 november 1954 medgivit, att tjänsteman, som i egenskap av representant för myndighet deltog i en planerad tredagarskurs, fick bibehålla oavkortad lön under dessa dagar. Ersättningen till personalrepresentanterna under den tredje dagen bestreds i detta fall av personalorganisationen.

Den lämpligaste lösningen av förevarande spörsmål torde vara, att den generella rätten för kursdeltagare att erhålla oavkortad lön för här avsedda kurser i företagsdemokrati tills vidare begränsas till tre dagar. Kungl. Maj:t bör dock efter framställning från myndighet och efter prövning av de uppgjorda kursplanerna kunna medge förlängning av denna tid. I den mån som kurser i framtiden i ökad utsträckning kommer till stånd och ytterligare erfarenheter vinnes om deras lämpligaste planering samt om deras värde för statsverket, bör Kungl. Maj:t genom ändrade bestämmelser antingen kunna generellt höja antalet kursdagar eller i enlighet med Statstjänarkartellens av lönenämnden tillstyrkta förslag upphäva den generella begränsningen. Jag förutsätter vidare, att såsom hittills såväl myndigheter som personalorganisationer skall ställa föreläsare till förfogande för kurserna. I den mån tjänsteman, som ej är ledamot i företagsnämnd, av myndighet beordras att hålla föreläsningar vid kurs, föreligger tjänsteresa, för vilken resekostnads- och traktamentsersättning utgår i vanlig ordning.

Liksom hittills bör bestämmelserna icke omfatta sådana personalrepresentanter, för vilka överenskommelsen om inrättande av företagsnämnder har karaktären av kollektivavtal. För denna personal bör det, såsom nu är fallet, ankomma på vederbörande myndighet att med personalorganisationerna överenskomma om ifrågavarande förmåner.

Föreslagna grunder för ersättning till deltagare i kurser för ledamöter i företags- eller samarbetsnämnd torde böra underställas riksdagens prövning. Därest de vinner riksdagens godkännande, torde jag senare få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om utfärdande av bestämmelser i ämnet.

Hemställen

Vad jag i det föregående under I—IV förordat bör i princip träda i kraft den 1 juli 1955. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som kan befinnas erforderliga.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

A. bemyndiga Kungl. Maj:t att

1) vidtaga ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente den 30 juni 1948 (nr 436) i huvudsaklig överensstämmelse med det såsom bilaga vid statsrådsprotokollet i ärendet fogade författningsförslaget,

2) vidtaga ändringar i avlöningsreglementet för folkskolan den 30 juni 1948 (nr 437), avlöningsreglementet för övningslärare den 9 juni 1950 (nr 386), prästlönereglementet den 29 juni 1951 (nr 577) samt kungörelsen den 22 juni 1951 (nr 586) angående statsbidrag till centrala verkstadsskolor i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående under II förordats,

3) utfärda de övergångsbestämmelser, som kan bli erforderliga i anledning av förenämnda förslag,

4) meddela bestämmelser angående beredskapsersättning till kryptoutbildade kanslibiträden vid Sydkustens och Väst-kustens marindistrikt i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående under III förordats,

5) utfärda ändrade bestämmelser angående avlöningsförmåner för befattningshavare i statens tjänst vid deltagande i kurser i företagsdemokrati m. m. i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående under IV förordats;

B. godkänna av Kungl. Maj:t meddelade beslut angående ersättning för beredskapstjänstgöring till dels kryptoutbildat kanslibitråde vid Ostkustens marindistrikt och dels förråds-mästare vid vissa marinens drivmedelsförråd.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Uno Wilhelmsson

Bilaga

Förslag

till

kungörelse om ändring i statens allmänna avlöningsreglemente
den 30 juni 1948 (nr 436)

Härigenom förordnas,
att följande författningsrum i statens allmänna avlöningsreglemente den 30 juni 1948¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, nämligen *dels* de allmänna bestämmelserna i 1 § 1 mom., 3 § 1 mom. och 41 § 3 mom., *dels* de särskilda bestämmelserna i 4, 7, 13—15, 33, 39 och 41 §§, *dels* ock 28 §.

1 §.

Reglementets tillämpningsområde m. m.

1 mom. Detta reglemente — — — i Umeå;

f) rektorer och lärare vid statsunderstödda särskolor för psykiskt efterblivna och epileptikerskolor (särskolorna, epileptikerskolorna), med undantag av lärare i gymnastik och i hushållsgöromål; samt

g) tjänstemän vid — — — riksdagens beslut.

3 §.

För reglementets tillämpning grundläggande bestämmelser

1 mom. I reglementet — — — särskilda bestämmelserna.

Med *universiteten* — — — och skogshögskolan.

Med *läroverk m. fl. läroanstalter* avses försvarets läroverk, de allmänna läroverken, statens skolköksseminarium, folkskoleseminarierna, småskoleseminarierna, läroanstalterna för blinda, vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte, skolorna för döva, de högre tekniska läroverken, konstfackskolan, sjöbefälsskolorna, de högre kommunala skolorna, privatläroverken, fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, seminariet för huslig utbildning i Umeå, särskolorna och epileptikerskolorna.

Med *länsstyrelserna* — — — med landshövding.

Med *statens* — — — Södertälje kanalverk.

¹ Senaste lydelse, se

beträffande de allmänna bestämmelserna i 1 § 1 mom. och 3 § 1 mom. samt de särskilda bestämmelserna i 4, 7, 13, 14, 33 och 39 §§ 1954: 342,

beträffande 28 §, de allmänna bestämmelserna i 41 § 3 mom. och de särskilda bestämmelserna i 41 § 1954: 760, samt

beträffande de särskilda bestämmelserna i 15 § 1953: 347.

4 §.

Tjänsters inrättande och lönegradsplacering

B. Särskilda bestämmelser

Försvaret

Sammanlagda antalet icke-ordinarie furirsbeställningar respektive beställningar för fältflygare och flygnavigatörer på aktiv stat i lönegraderna Mg 10, Me 10 och Me 11 bestämmas av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut. Sådan innehavare av furirsbeställning eller beställning för fältflygare eller flygnavigatör, som ej uppnått 20 års ålder, skall vara placerad i lönegraden Mg 10. Annan innehavare av icke-ordinarie furirsbeställning eller beställning för fältflygare av 2. graden eller flygnavigatör av 2. graden skall vara placerad i lönegraden Me 10 till och med det kalenderkvartal, då han under tre år innehaft furirsbeställning respektive nämnd beställning för fältflygare eller flygnavigatör på aktiv stat eller enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser kan räkna minst sex års anställning såsom manskap, och i lönegraden Me 11 för tiden därefter.

Extra ordinarie — — — meddelade bestämmelser.

Andra icke-ordinarie — — — riksdagens beslut.

Antalet anställningshavare — — — Kungl. Maj:t.

Bank- och fondinspektionen. Sparbanksinspektionen

*Universiteten och vissa högskolor**Läroverk m. fl. läroanstalter*

De tjänster vid högre kommunala skolor, privatläroverk, fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, seminariet för huslig utbildning i Umeå, särskolor och epileptikerskolor, å vilka reglementet äger tillämpning, inrättas av vederbörande kommunala myndigheter eller huvudmän i enlighet med beslut eller bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. Tjänsterna lönegradsplaceras därvid i enlighet med bestämmelser meddelade av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut.

Hushållningssällskapen. Skogsvårdsstyrelserna

Statens affärsdrivande verk

7 §.

Förening av tjänst med tjänstebefattning eller uppdrag

B. Särskilda bestämmelser

Högsta domstolen. Regeringsrätten. Häradsrätterna. Vattendomstolarna

Försvaret

Universiteten och vissa högskolor

Läroverk m. fl. läroanstalter

Lärare må — — — i sänder.

Tjänsteman vid särskolorna eller epileptikerskolorna skall söka i 1 mom. avsett tillstånd hos särskolinspektören eller, om denne icke lämnar dylikt tillstånd, hos skolöverstyrelsen. Vad i 1 mom. sägs om den, som tillsatt tjänstebefattning eller meddelat uppdrag, skall beträffande sådan tjänsteman avse skolöverstyrelsen. Utöver vad i andra stycket av nämnda moment stadgas skall iakttagas, att skolstyrelsen skall höras, innan tillstånd beviljas.

Utan särskilt — — — å rektorsexpeditionen.

Provinsiälläkarstaten. Veterinärstaten

Länsstyrelserna

13 §.

Ordinarie tjänstemans förflyttningskyldighet**B. Särskilda bestämmelser***Försvaret**Universiteten och vissa högskolor**Läroverk m. fl. läroanstalter*

Ordinarie lärare vid högre kommunal skola samt rektor eller lärare vid särskola eller epileptikerskola är pliktig att låta förflytta sig till annan ordinarie tjänst vid statlig eller kommunal läroanstalt, som avses i 3 § 1 mom. tredje stycket, eller till lärartjänst vid folkskoleväsendet, allt då sådant erfordras vid i vederbörlig ordning beslutad omorganisation av den skolform tjänstemannen tillhör eller för indragning av övertalig lärartjänst eller då eljest synnerliga skäl därtill äro.

Vid privatläroverk — — — i Umeå.

Hushållningssällskapen. Skogsvårdsstyrelserna

Länsstyrelserna

14 §.

Ordinarie tjänstemans avgångsskyldighet m. m.**B. Särskilda bestämmelser***Utrikesdepartementet. Beskickningar och konsulat**Försvaret*

1. Innehavare av militär beställning, vilken tillhör någon av lönegraderna Ma 30—37 eller lönegrad med beteckningen Mo, eller av civilmilitär beställning, vilken tillhör någon av lönegraderna Ca 29—37 eller lönegrad med beteckningen Co, är pliktig att avgå från beställningen, där så finnes påkallat

med hänsyn till statens intressen. Beslut härom meddelas av Kungl. Maj:t efter förslag av vederbörande försvarsgrenschef. Innan sådant förslag avgives, skola yttranden hava inhämtats från övriga beställningshavaren överordnade myndigheter eller chefer. Beställningshavaren skall, innan beslut meddelas, hava beretts tillfälle att inkomma med yttrande i ärendet.

Med stöd — — — riksdagens beslut.

Därest beställningshavare — — — stycket sagts.

I första — — — intressen stridande.

2. Angående skyldighet — — — gällande tjänstepensionsreglemente.

15 §.

Icke-ordinarie tjänstemans entledigande

B. Särskilda bestämmelser

Försvaret

Oavsett vad i 1 mom. sägs skall furirsbeställning samt beställning för fältflygare av 2. graden och flygnavigatör av 2. graden, vilken tillträtts före utgången av första kontraktperiod för anställning såsom manskap, innehavas intill utgången av nämnda period, så framt ej avgång dessförinnan medges i enlighet med bestämmelser meddelade av Kungl. Maj:t.

Läroverk m. fl. läroanstalter

28 §.

De fall då löneavdrag skall tillämpas

A. Allmänna bestämmelser

I. Tjänstledighet: Tjänsteman — — — början tillhör.

II. Arbete vid — — — vidkännas C-avdrag.

III. Avstängning från tjänstgöring m. m.: Om avstängning och löneavdrag i vissa fall stadgas i lagen om avstängning av domare och med stöd därav meddelade föreskrifter; och skall vad nedan i andra och tredje styckena föreskrives icke gälla tjänsteman, som är avstängd jämlikt sagda lag.

Är tjänsteman avstängd från tjänstgöring, enär han vägrar underkasta sig ålagd läkarundersökning, förfares med lönen i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser eller beslut.

Är tjänsteman avstängd från tjänstgöring av annan — — — lön utbetalas.

IV. Tjänsteman avhåller — — — vidkännas C-avdrag.

V. Tjänsteman, tillhörande — — — 90 dagar.

B. Särskilda bestämmelser

Högsta domstolen. Regeringsrätten. Häradsrätterna

Försvaret

1. a) Vad under I, punkt 5 sägs om verket skall avse försvarsväsendet.

I fråga om lön vid tjänstledighet för studier för fortsatt militär utbildning eller för förvärvande av kompetens till vinnande av civil anställning gälla för innehavare av beställningar i lönegraderna Mha 1 och 2, Me 10 och 11 samt beställningar för fältflygare och flygnavigatörer i lönegraderna Me 14 och 16 särskilda av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

b) Vid tjänstledighet — — — samma kalenderår.

Vid tjänstledighet, som avses under I, punkt 6 b) under 1), äger innehavare av beställning med lönegradsbeteckningen Mha samt beställningshavare i lönegraden Mg 10, Me 10 eller Me 11 och fältflygare i lönegraden Me 14 eller Me 16 åtnjuta oavkortad lön, i förekommande fall lön med sjukpenningavdrag.

Vad i föregående stycke sägs skall gälla jämväl vid tjänstledighet, som i annat fall än som avses under I, punkt 6 b) under 1), är föranledd av skada, som enligt försvarets civilförvaltnings bedömande skulle ha medfört rätt till ersättning enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, därest sagda lag varit å anställningshavaren tillämplig; dock endast under förutsättning att den av skadan föranledda tjänstledigheten sträcker sig utöver tid motsvarande den i 11 § sagda lag angivna samordningstiden. Vad under I, punkt 6 c), föreskrives angående reglering av under samordningstiden utbetald lön skall härvid äga motsvarande tillämpning.

c) Där sådant — — — av kalenderåret.

2. Vad under III föreskrives — — — i försvarsarrest.

Vad under III sägs — — — för krigsmän.

Konjunkturinstitutet

Läroverk m. fl. läroanstalter. Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården

1. a) I stället — — — visst ämne.

I nästföregående — — — samma ordningsnummer.

b) Vid tjänstledighet — — — en följd.

Vid tjänstledighet, som avses i nästföregående stycke, skall sådan rektor i lönegrupp I eller II vid särskola eller epileptikerskola, som är hänförd till avdragsgrupp 3, till och med det redovisningsår, varunder han fyller 39 år, äga åtnjuta oavkortad lön, i förekommande fall lön med sjukpenningavdrag, under högst 10 dagar av ett och samma redovisningsår.

c) Vad under I sägs om visst högsta antal dagar av ett och samma kalenderår skall, såvitt angår de högre kommunala skolorna, privatläroverken, fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, seminariet för huslig utbildning i Umeå, särskolorna och epileptikerskolorna, i stället avse detta högsta antal dagar av ett och samma redovisningsår.

2. I den mån icke vederbörande myndighet annat medgiver, skall tjänsteman med rätt till ferier därunder vidkännas A-avdrag, om han under innehav av statlig anställning eller icke-statlig anställning med avlöning enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser under de båda senaste terminerna före feriernas början vidkänts C-avdrag av annan anledning än offentligt uppdrag eller åtnjutit under I, punkt 6 a) eller d) avsedd tjänstledighet så lång tid, att återstoden icke uppgår till 60 dagar. Vad nu sagts avser icke fall, då på grund av tjänstledighet under ferierna eller av annan anledning större löneavdrag än A-avdrag är tillämpligt. Vid statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, de högre kommunala skolorna, privatlärover-

ken, fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, särskolorna och epileptikerskolorna skall härutöver gälla att, om tjänsteman under berörda två terminer vidkänts C-avdrag mer än 120 dagar, det ankommer på skolöverstyrelsen eller, vad angår statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, på socialstyrelsen att bestämma, huruvida större löneavdrag än A-avdrag skall tillämpas under ferietiden.

Vad i — — — är terminsindelad.

3. Lärare eller — — — eller avkortad.

Inställes, inskränkes — — — annorlunda föreskriver.

Konsthögskolan. Musikaliska akademien med musikhögskolan. Universitetet och vissa högskolor. Farmaceutiska institutet. Gymnastiska centralinstitutet. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut. Statens anstalt för fallandesjuka

Provinsiälläkarstaten. Veterinärstaten

Lots- och fyrstaten

Länsstyrelserna

Statens affärsdrivande verk

33 §.

Särskilda ersättningar

B. Särskilda bestämmelser

Utrikesdepartementet. Beskickningar och konsulat. Försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer

1. Tjänsteman vid — — — finnas lämpliga.

2. Kabinetssekreteraren i — — — för år.

3. a) Tjänsteman vid — — — särskilt anges.

Ortstillägg utgår — — — och attaché.

Barnbidrag utgår, därest tjänsteman på grund av försörjningsplikt underhåller barn under 19 års ålder, vilket är svensk medborgare, med 1 000 kronor för ett och 750 kronor för varje ytterligare barn under 10 års ålder samt med 3 000 kronor för varje barn, som fyllt 10 år, allt för år räknat. Kungl. Maj:t äger medgiva, att barnbidraget för barn, som fyllt 10 år, må utgå med högre belopp, därest barnet erhåller utbildning vid undervisningsanstalt i Sverige eller eljest särskilda omständigheter det föranleda.

Tjänsteman, som åtnjuter barnbidrag för barn, vilket erhåller utbildning vid undervisningsanstalt i Sverige, må vid förflyttning till ort inom riket uppbära bidraget intill utgången av det kalenderhalvår, under vilket förflyttning till Sverige skett; dock äger Kungl. Maj:t med hänsyn till särskilda omständigheter medgiva att bidraget må bibehållas under högst ett år efter förflyttningen.

För barn, om vilket tjänstemannen icke har vårdnaden, må barnbidrag i intet fall utgå med mer än vad tjänstemannen jämlikt dom eller avtal är pliktig utgiva såsom underhållsbidrag för barnet.

Barnbidrag utgår jämväl till pressattaché och attaché.

Utomeuropeiskt tillägg — — — såsom löjtnant.

Chargé d'affairstillägg — — — för år.

Bidrag för inköp av bil utgår, därest tjänsteman vid utrikesförvaltningen för första gången förordnats att i egenskap av sändebud tjänstgöra såsom chef för beskickning, med 10 000 kronor.

Ersättning för hållande av bil ——— 500 kronor.

Ersättning för bilresor ——— stationering utomlands.

Förflyttningsbidrag utgår ——— inom utrikesförvaltningen.

Språktillägg utgår ——— må utgå.

b) *Ortstillägg, barnbidrag* ——— utom verksamhetsområdet.

c) *I fråga* ——— förhöjda tilläggsförmåner.

Vid tillämpningen ——— egen tjänst.

Försvaret

Universiteten och vissa högskolor

Läroverk m. fl. läroanstalter. Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården

Folkskolinspektionen

Lantbruksattachéerna

Lantbruksattaché äger åtnjuta ortstillägg, barnbidrag och utomeuropeiskt tillägg jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade särskilda bestämmelser.

Flyinge hingstdepå och stuteri

Repräsentationsbidrag utgår till chefen för Flyinge hingstdepå och stuteri med 750 kronor för år.

Provinsialläkarstaten

Länsstyrelserna

Statens affärsdrivande verk

39 §.

Tjänstedräkt och tjänstetecken m. m.

B. Särskilda bestämmelser

Försvaret

1. För militära ——— nedan sägs.

2. Innehavare av ——— centrala förvaltningsmyndighet.

I vad ——— Kungl. Maj:t.

3. *Beställningshavare tillhörande någon av lönegraderna Ma, Me och Mg 10 samt Ma och Me 11, fältflygare och flygnavigatorer tillhörande någon av lönegraderna Me 14 och Me 16 ävensom hjälptechniker vid flygvapnet* må såsom lån erhålla beklädnad och övrig för tjänsten erforderlig utrustning. I den mån fråga icke är om persedlar, vilka enligt punkt 4 a) här nedan må utan ersättning utlånas till ordinarie beställningshavare, skall vederbörande härför månadsvis i efterskott erlagga *ersättning* med belopp, som

fastställas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet. Ersättningen skall i fråga om uniformspersedlar motsvara hälften av statsverkets beräknade självkostnad och beträffande övriga persedlar hela självkostnaden.

4. a) *Annan beställningshavare* — — — hörande utrustning.

I övrigt — — — viss tid.

b) Sådan under — — — uppburit ekiperingshjälp.

c) För underhåll — — — prövas skäligt.

Rätt till — — — centrala förvaltningsmyndighet.

Läroverk m. fl. läroanstalter

Bestämmelserna i denna paragraf äga icke tillämpning vid de högre kommunala skolorna, privatläroverken, fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, seminariet för huslig utbildning i Umeå, särskolorna eller epileptikerskolorna.

Hushållningssällskapen. Skogsvårdsstyrelserna

Länsstyrelserna

41 §.

Grundläggande bestämmelser om sjukvård

A. Allmänna bestämmelser

3 mom. I fall, som avses i 28 § III första och tredje styckena samt IV, skall tjänsteman avstå från ersättning av statsmedel, varom i detta kapitel förmäles.

B. Särskilda bestämmelser

Högsta domstolen. Regeringsrätten

Försvaret

1. Beställningshavare med — — — Kungl. Maj:t.

2. Beställningshavare med lönegradsbeteckningen Mha, beställningshavare i lönegraden Mg 10, Me 10 eller Me 11 samt fältflygare och flygnavigatör i lönegraden Me 14 eller Me 16, som vid anställningens upphörande är i behov av sjukvård, äger enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, bibehållas vid sin rätt till ersättning för kostnader för sjukvård så länge sjukdomen varar, dock högst ett år efter anställningens upphörande.

3. Angående rätt — — — särskilt stadgas.

Universiteten och vissa högskolor

Läroverk m. fl. läroanstalter

Rektorer och lärare i avdragsgrupp 2 eller 3 vid de högre kommunala skolorna, privatläroverken, fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, seminariet för huslig utbildning i Umeå, särskolorna och epileptikerskolorna erhålla, med iakttagande av vad här nedan särskilt föreskrives, ersättning av statsmedel för kostnader för sjukvård i den omfattning och under de villkor, som i detta kapitel stadgas eller av Kungl. Maj:t för särskilt fall bestämmas.

Vid bestämmande — — — förmånen åtnjutits.

Från det — — — av statsmedel.

Beslut om — — — av skolöverstyrelsen.

Hushållningssällskapen. Skogsvårdsstyrelserna

Länsstyrelserna

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1955.